adımlar

Sayı: 49 (SON) Onbeşgünlük Siyasi Dergi Fiyatı : 2500 TL 10 Şubat 1991

TBKP Büyük Kongresi

KÖKLÜ BİR GEÇMİŞTEN UMUTLU BİR GELECEĞE

adımlar'dan

YENİ BİR DÖNEMDE...

Elinizdeki bu sayı ADIMLAR'ın son sayısı... Bu sayı ile ADIMLAR yayın hayatına son veriyor.

İki seneyi aşkın bir süredir, ADIMLAR'ın yayını yasallaşma ve birlik mücadelesiyle bağlı oldu. ADIMLAR daha ilk sayısındakendi misyonunu bupolitik hedeflerle uyumiçinde tanımladı, olanakları ölçüsünde bu hedeflere ulaşılmasına katkıda bulundu.

TBKP Büyük Kongresi'nin "Partinin Geleceğine İlişkin Kararı", ADIMLAR'ın da misyonunu tamamladığı anlamına geliyor.

ADIMLAR kolay bir dönem yaşamadı. Yasallaşmada oynadığı kritik rol, yaşadığımız birlik, yasallık, yenilenme sürecinin bütün karmaşıklığının, öngörülmeyen sayısız sorunun yayına yansımasına yol açtı. Başka türlü de olamazdı. Çoğu durumda yazarlar okuyucuları, okuyucular yazarları, hatta yazarlar birbirlerini tam anlayamadılar, eski ile yeni hem de farklı varyantlarıyla içiçe geçtiler, farklı yaklaşım ve beklentiler çatıştılar. Kadrolar, içerik, biçim değişti. ADIMLAR ne onu çıkaranların istedikleri gibi, ne de okuyucuların bekledikleri gibi bir yayın olabildi.

Bütün bunlara rağmen, ADIMLAR, yasallaşma, birlik ve yenilenme sürecine az şey katmadı. TBKP gerçeğinin bir aynası oldu. ADIMLAR'ın ve Adımlar Temsilciliklerinin yasallaşmadaki rolü küçümsenemez. ADIMLAR birlik konusunahep yapıcı yaklaştı, çatışmacı, polemikçi bir üsluba hiç yönelmedi, tutarlı olmaya çalıştı. Görüşlerine katılsın, katılmasın yenilenme yanlısı bütün marksistlere sayfalarını hep açık tuttu. Okuyucuların dikkatini birçok sayısının toplatılması, yazarlarının mahkum olması pahasına her zaman demokrasi mücadelesinin en can alıcı sorunlarına yöneltmeye özen gösterdi.

Özetle ADIMLAR, ülkemizde komünist yayının geleneksel niteliklerini aşmaya çalışan, ama birçok bakımdan da aşamayan bir komünist yayın oldu.

Şimdi yeni bir dönem başlıyor. Bu yeni dönemde geleneksel parti basınına yer olmasa gerek. Temel bir özelliği çoğulculuk olan bu yeni dönemde; doğruların ortaya çıkması, geniş kesimlerin işbirliğini, birlikte çalışmasını, bir partinin çevresiyle sınırlı olmayan bir yayın faaliyetini gerektiriyor, öte yandan yeni fikirlerin bir değil, birçok platformdan, medyanın bütün kanallarından yayılmasına ihtiyaç var. ADIMLAR'ın pratiği bize bunu gösteriyor.

ADIMLAR'a emeği geçen sayısız yoldaşa en içten teşekkürlerimizi sunuyor, hoşçakalın diyoruz.

adımlar

Sahibi: **Su Basın Yayın ve Ticaret A.Ş adına Zülfü Dicleli**
İşletme Müdürü :**Ayten Şengör** Yazıişleri Müdürü: **Hüseyin Çakır**
Yönetim Yeri: **Peykhane Sokak: No:44 Kat:4 Sultanahmet/ İstanbul**
Tel: **5|697 65-66** Fax: **516 II 79** Baskı :**Paşahan Matbaası**

Abone olmak için aşağıda belirtilen abone bedelini "Su Basın Yayın San. veTic.A.Ş **Türkiye İş Bankası Türbe Şubesi, Hesap No: 1066904** hesabına yatırmanız ve banka dekontu forokopisini **Adımlar Dergisi , Peykhane Sok. No: 44-4 Sultanahmet -İstanbul adresine** bildirmeniz yeterlidir.

Abone Fiyatları:
6 Aylık:Yurtiçi 25 bin Tl. Yurtdışı (Avrupa) 30 DM.
Yıllık : Yurt içi 50 Bin Tl. Yurdışı(Avrupa)60 DM.

İÇİNDEKİLER

Başyazı

Sonunda Savaş Yandaşlarına Boyun Eğmeyenler Kazanacaktır

Özal ve Akbulut hükümeti, Körfez krizi başladığından bu yana politikalarının amacını, "Türkiye'nin krizden güçlü çıkması" olarak tanımlıyorlar. Ortaya çıkan kriz ve bunun daha sonra savaşa dönüşmesi, iktidar açısından yararlanılması gereken bir olanaktır. Bir koyacak beş alacaklardır. Umutlar yüksektir: Ortadoğu'nun yeniden düzenlenmesinde söz sahibi olmak; Irak ve Kuveyt petrollerinden pay almak; Batı modellerini Ortadoğu'ya taşımada rol oynamak; Kürt sorusundan kurtulmak; AT'na girebilmek; içeride yitirilen politik desteği yeniden kazanmak...

Türkiye'nin dışında başlayan, onu doğrudan ilgilendirmeyen, herhangi bir tehdit oluşturmayan bir krizden böylesi amaçlar için yararlanmaya çalışmanın adı, SHP Genel Başkanı Erdal İnönü'nün de belirtiği gibi "emperyalist politika" izlemektir. İktidar, emperyalist bir politika güttüğü için, krizin barışçı yoldan çözümüne katkıda bulunacak hiçbir adım atmamış (oysa Türkiye rahatlıkla tarafsız bir arabulucu rolünü oynayabilir, bir Ortadoğu Güvenlik ve İşbirliği Konferansı ile sonuçlanabilecek bir sürecin önde gelen mimarlarından biri olabilirdi), tam tersine son haftalarda tekrar tekrar görüldüğü gibi savaş kışkırtıcılığını tercih etmiştir.

Yeni yeni emperyalistliğe özenenlerin tek yolu, geleneksel emperyalist merkeze körü körüne uyduluktur. Daha ilk günden ABD politikasına sorgusuz sualsiz angaje olunmuştur. Güçlünün yanında yer alarak güçlenileceği sanılmaktadır.

İncirlik ve öteki üslerin Amerikan bombardıman uçaklarının kullanımına açılmasından sonra, şimdi gündemde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Kuzey Irak'ta "İkinci Cephe"yi açması vardır. Özal, "bana kalsa, ben ilk günden asker gönderirdim" demektedir. ABD, İsrail'i geri çekmeye çalışırken, cepheyi genişletecek tek güç olarak Türkiye'yi görmektedir. Kamuoyu, Türkiye'ye tek bir füze düşmesinin "İkinci Cephe"nin açılması için yeterli olacağı yolunda hazırlanmaktadır. Küçük muhteris Saddam, DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel'in de belirttiği gibi zaten bir "Frankenstein" haline getirilmiştir. İsrail'e kaç füze düşerse düşsün, İsrail geri durmalıdır, Türkiye'ye bir füze düşsün, Türkiye hemen saldırıya geçmelidir! Politika bu olunca, düşecek füze bulmak da zor değildir.

Özal yönetimi bu politikasıyla içinden çıkılması zor yeni sorunlar yaratacaktır. Fiyatlar tırmanışa geçmiştir, enflasyon hızlanacaktır. Tedavüldeki para miktarı kontrolden çıkmak üzeredir. Sanılanın tersine, Avrupa'dan uzaklaşılacak, Avrupa Topluluğu'nun kapıları belki de bir daha açılmamak üzere üstümüze kapanacaktır. Ortadoğu'da ABD ve İsrail ile başbaşa kalınacaktır. Savaş, her zaman olduğu gibi içeride baskı getirecektir... Ve insanlar ölecektir. Sonra daha çok insanlar ölecektir...

Cephede gelecek ölüm haberlerinin etkisiyle "Musul-Kerkük petrolleri"ne ilişkin masallar unutuldukça, iktidar yeni destekçiler aramak zorunda kalacak, savaş zenginlerinin, karaborsacıların ve faşist kadroların önü açılacak, demokrat ve sol güçlerin "Saddam'ın yardımcısı", "iç düşman" ilan edilmesine geçilecektir.

ABD politikası açmazda olduğu için, Özal yönetiminin politikasının da bu karanlık tablodan başka bir geleceği yoktur.

Emperyalist politika zamanını doldurmuş bir politikadır, Körfez'deki savaş bu politikanın tarih sahnesindeki son çırpınışıdır. Ve böyle bir politikaya son demeden engaje olanlar için, açmaz daha büyüktür, çıkış yolu hiç yoktur.

Saddam yönetimi, militarist rejimini sürdüremeyecek, Kuveyt'i elinde tutamayacaktır. ABD, bu savaşla, ne Avrupa Topluluğu ve Japonya karşısında yitirmeye başladığı ekonomik ve ticari üstünlüğü yeniden ele geçirebilecek, ne de Ortadoğu'ya arzuladığı "Amerikan barışını" getirebilecektir. Tam tersine, Suudi Arabistan, İran, Suriye, Mısır ve böyle giderse Türkiye, içinden ne çıkacağı belli olmayan "Pandora kutuları" gibi açılıp sorunlara yeni sorunlar katacaklardır. Savaşın uzaması Sovyetler Birliği'nde merkez kaç kuvvetler ile bir türlü yenilenemeyen merkez arasındaki çelişkinin kanlı biçimler almasını hızlandıracaktır. Batı Avrupa'nın sınırlarını zorlayan Doğu'dan ve Ortadoğu'dan göç dalgası büyüyecektir.

Daha üçüncü günün sonunda, savaşın kısa sürede bitmeyeceği söylenmeye başlandı. Savaş uzadıkça, Saddam yönetimi de, ABD Bush yönetimi de hiçbir amaçlarına ulaşamayacaklarını, savaşın sürmesinin her iki tarafında da tükenmesinden başka bir sonuç getirmeyeceğini daha iyi göreceklerdir. Günümüzdeki savaşların kazananı olmayacağını, ne yazık ki böyle, şehirler yıkıldıkça, insanlar ölüp gittikçe öğreneceğiz.

Türkiye için tek çıkış yolu vardır: Ne olursa olsun, "İkinci Cephe"nin açılmasını önlemek ve ABD ve Irak'ın savaşı durdurmaları için aktif girişimlerde bulunmak... Savaştan güçlü çıkmak gibi onursuz, emperyalist amaçların yerine, Türkiye'nin yara almamasını, barışı kazanmayı geçirmek! Sonunda, çok pahalı faturalar ödenecek de olsa, kazanan ilk günden beri, kararlılıkla barışı, silahsızlanmayı savunanlar savaş yandaşlarına boyun eğmeyenler olacaktır.

TBKP Kongresi'nin Savaşa Karşı Kararı

"SAVAŞMAYACAĞIZ"

Çalışmalarımıza başlarken, kongremize onur veren çok sayıdaki yerli, yabancı değerli konuklarımızdan özür dileyerek, alışılmışın dışında bir gündem değişikliğiyle ilk sözü Genel Kurul'a vermenizi diliyoruz.

Irak'a Kuveyt'ten çekilmesi için verilen sürenin dolmasına 62 saat kala, partimizin geleceğine karar vermek üzere toplanmış olan kongremiz, ilk söz olarak, "SAVAŞA DERHAL ENGEL OLUNSUN" demelidir.

Biz aşağıda imzası bulunanlar, TBKP Kongresi'nin tarihsel sorumluluğuna uygun olarak ve insanlığın, halkımızın, sağduyulu tüm politik çevre ve kişiliklerin ortak arzusu, ortak sesi olacağına inandığımız aşağıdaki karar tasarısını Genel Kurul'un görüşüne sunmanızı önemle rica ediyoruz.

1- Diplomatik çözüm umutlarının iyice zayıfladığı Baker-Aziz görüşmesinden sonraki dakikalarda, başta Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Perez de Cueller olmak üzere, hala barışçı çözüm için çırpınan bütün temsili kişiliklerin ve kuruluşların her türlü girişim öneri ve görüşleri, ABD ve IRAK tarafından eşit sorumlulukla dikkate alınmalı, iki taraf da bugüne kadar olduğu gibi sorumluluğu birbirlerine yükleyerek barışçı yolları tamamıyla tüketmemelidirler.

Savaş en kısa sürede bile sonuçlansa, onbinlerce ve yüzbinlerce insanın ölümüne; onbinlerce, yüzbinlerce insanın yaralanmasına, sakat kalmasına; insan eliyle yaratılmış nice kültürel varlığın, sanatsal güzelliğin yok olmasına, doğanın acımasızca tahribine; bölgemizde onlarca yıl sürecek yeni bir uluslararası istikrarsızlığın ortaya çıkmasına yol açacaktır. Böyle bir çılgınlığa hiç kimse girişmemelidir. Ne ABD'nin, ne IRAK'ın, ne de insanlığın hiçbir çıkarıyla haklı göstderilemeyecek, dengelenemeyecek böyle bir felakete izin verilmemelidir.

2- Barışçı yollar tümden tükendiğinde bile Türkiye, çıkacak savaşın hiçbir biçimde tarafı olmaktan kaçınmalı; Türkiye hiçbir şekilde savaşa girmemelidir. Bu konuda tek söz ve karar sahibi ulusumuzdur. Parlamento bu olağanüstü günlerde sürekli toplantı halinde bulunarak yetkisini hiçbir kişi ve kurumun kullanmasına izin vermemelidir. Ulusumuzun kaderini ilgilendiren bu konuda TBMM tam bir sorumlulukla davranmalı, halkımızın sivil toplum güçlerinin görüş ve önerilerini dikkate almalıdır. Şimdi Türkiye, asıl barışçı bir çözüm için, Filistin sorunu da dahil olmak üzere, Ortadoğu'da istikrarın sağlanması için önemli bir rol oynayabilir.

3- Savaşa tarihleri boyunca karşı çıkmış olan komünistler bugün de, yarın da yalnızca barışın izleyicisi olacaklardır.

TBKP Kongresi, ülkemiz, ulusal çıkarlarımıza ters bir biçimde savaşa sürekleniirse, TBKP'lilerin savaşmayacaklarını dünya ve ülke kamuoyuna ilan ederken, savaş karşıtı tüm kişi ve kuruluşları benzer tutum almaya davet eder.

DYP, HEP, RP, SP, SBP, SHP, TBKP, Yeşiller İstanbul İl Örgütleri

SAVAŞI DURDURALIM

■ Irak'ın Kuveyt'i ilhak etmesiyle ağırlaşan Körfez Krizi ABD'nin öncülüğü ile bir çıkar savaşına dönüştürüldü. Bu savaş, başta ABD olmak üzere yıllardır Irak'a her türlü silahı satan "büyük" devletlerin ve petrol şeyhlerinin çıkar savaşıdır.

■ Savaş; barış için mümkün olan her yol denenmeden, ve bir çözüm için gerekli girişimler yapılmadan başlatılmıştır. Bu savaşın amacı barışı sağlamak değil, emperyalizmin Ortadoğu'daki çıkarlarını ve tahakkümünü pekiştirmektir.

■ Halkımızın büyük çoğunluğu bu çıkar savaşına karşıdır. Ülkemize yönelik hiçbir saldırı da yoktur. Buna rağmen ülkemiz halk desteğinden yoksun ÖZAL ve ANAP iktidarı tarafından adım adım savaşa sürüklenmektedir.

Halkın ve muhalefet partilerinin uyarılarına kulaklarını tıkayan ÖZAL ve ANAP iktidarı, bir yandan ABD'nin İncirlik'den Kuzey Irak'ın bombalanmasına imkan tanıyor, diğer yandan da caydırıcılık ve savunma kısvesi altında saldırı hazırlıkları yapıyor. Halkımızı ateşin içine atıyor.

ABD'nin dümen suyundaki ÖZAL'ın ve azınlık ANAP iktidarının, bu yaptırımları halktan gizlenmeye çalışılıyor. Sansür uygulanıyor. TRT ve Magic Box ÖZAL'ın savaş politikasının sözcülüğünü yapıyor.

■ "Savaşa son verilsin", "Türkiye sıcak savaşa sokulmasın" diyen barış yanlısı insanlara olmadık baskılar uygulanıyor, toplantılar, gösteriler yasaklanıyor, grevler erteleniyor, sivil sıkıyönetim düzeni uygulanıyor. Yüzbinlerce insan Güneydoğu'dan göç etmek zorunda kalıyor.

■ Bizler,muhalefet partilerinin İstanbul İl Örgütleri olarak bu haksız savaşa derhal son verilmesini, daha fazla insan kıyılmamasını, doğal çevrenin tahribinin önlenmesini ve ülkemizin hiçbir şekilde sıcak savaşa sokulmamasını istiyoruz.

■ Savaşa son verilene kadar, barış için birlikte hareket edeceğimizi ve güç birliği içinde olacağımızı ilan ediyoruz.

■ İşçi ve emekçilerimizi, üretimden gelen güçlerini savaşın önlenmesi için, tüm barışsever insanları ülkemizi maceraya sürükleyen Özal ve ANAP iktidarından kurtulmak için mücadele etmeye ve barış için dayanışmaya çağırıyoruz.

Kürtçe konuşmak serbest, 141-142 ve 163 kalktı kalkıyor ama...

141-142 ve 163. maddelerin kaldırılması ve yerine " terörle mücadele yasası" için hazırlanan yeni yasa teklifi daha ortaya çıkmadı. Dergimiz hazırlandığı sırada bakanlar kurulunda daha 141-142 ve 163 maddeler görüşülmemişti.

Kürtçe konuşma yasağı üstündeki 2932 yürürlükten kaldırılıyor. Kürtçe konuşmak, yazmak ve kaset yapmak ve dağıtmak serbest bırakılıyor. 2932 sayılı yasanın yürürlükten kaldırılmasıyla fiili durum yasallaşmış oluyor. 141-142 ve 163 maddelerin kaldırılması veya yeni bir yasa ile değiştirilmesiyle birlikte Kürt sorunu yeniden gündeme gelecektir. Kürt sorunu ile ilğili olarak bir çok teoriden söz ediliyor. Dün Kürt yok teorisi işlenirken şimdi Türkiye'de daha çok Kürt olduğu ileri sürülerek bögesel olarak Kürt sorunun çözümünde belirleyici olmaya hazırlanılıyor. Kürt sorunu ile 141-142 ve 163 birbiriyle iç içedir. Bunların toplamı ise Türkiye'nin demokratikleşmesi sorunudur.

141-142 ve 163 maddelerin kaldırılmasına ilişkin şu ana kadar yapılan açıklamalardan çıkan sonuç: Dünyaca ünlü olan maddelerin artık bugünkü haliyle kalmaları mümkün değildir. Düşünce, örgütlenme ve inanç özgürlüğünü ortadan kaldıran bu maddeler , AGİK sözleşmesinin temel yaklaşımıyla çelişiyor. Yıldırım Akbulut , değişiklikle ilgili yaptığı açıklamada, "AGİK Şartı'nı yerine getiriyoruz" dedi. Söz konusu değişiklikle 141-142 ve 163 maddeler ortadan kalkacak. Ancak değişikliğin ne olduğu, sözü edilen " terörle mücadele yasası"nın içeriği ve kapsamı ortaya çıkmadan öne sürülen değişimi tümüyle olumlu olarak görmek yanıltıcı olur.

141-142 ve 163 maddeler ceza yasasının her hangi bir maddesi değildir. Anayasa'da içinde diğer tüm yasalara temel teşkil eden ve onlara yol gösteren maddeler olmuştur. Bu maddeler rejimin ideolojisinin koruyucusu olmuşlardır. 141-142 ve 163 maddelerin kaldırılması veya maddelerin adının değiştirilerek "cebir" unsurunun getirilmesi ile düşünce örgütlenme ve inanç özgürlüğü üstündeki yasaklar tümüyle kalkmış olmayacaktır. Cebir yada zor unsuru nasıl tarif edilecektir. Örneğin, toplantı, gösteri, yürüyüş, grev hakkı siyasi otoritenin emri altındaki resmi otoritenin yetkisine ve keyfiyetine bırakılmıştır.

İnsan hakları bir bütündür. Diğer yasalardaki yasaklar kaldırılmadan insan haklarına yönelik ihlallerin önlenmesi olanaklı değildir. Tartışmaların ve dikkatlerin insan haklarının bütününe yöneltilmesi gerekir. Kamuoyu bu konuda duyarlı olmalı. Değişikliğin gündeme gelmesini ANAP'ın ya da Özal'ın manevra girişimi olarak ele almak soruna çok yüzeysel yaklaşmak olur. AGİK sürecinden sonra bu değişim kaçınılmaz olarak gündeme gelecekti. Şimdi sorun değişikliğin yüzeysel olmaması için çaba sarf etmektir.

Hüseyin

Yeni Bir Dünyaya Giderken Körfez Savaşı

Bir kaç günde sonuca ulaşacağı izlenimi ile başlayan Körfez savaşı en iyimser bakışa göre en az üç ay daha sürecek. Yeni bir dünya düzenine doğru giderken keskin bir viraj gibi ortaya çıkan Körfez bunalımı, "savaşlara son verme savaşına"dönüştü.

Klasik savaş'ın ortadan kalktığının bir gösterisi haline gelen Körfez savaşı, teknolojilerin savaşı olarak niteleniyor. Bilimsel teknolojinin savaş araçlarını ulaştırdığı düzey, ve iletişimin ulaştığı boyut sayesinde naklen izlenir hale gelen savaşı tüm dünya aynı anda yaşıyor. Körfez savaşı bir dünya savaşının sonuçlarının ne olabileceğini insanlığa gösterdi. Barış'ı korumanın yaşamsal öneminin altı bir kere daha kalınca çizildi.

Savaşa neden olan Irak'ın Kuveyt'i işgali ve ardından Birleşmiş Milletlerin girişimi ve Doğu-Batı ülkelerinin bu işgal karşısında birlikte tutum almaları, kutuplu dünyadan tek dünyaya doğru gidişin önemli bir adımı oldu. Ancak tüm bu girişimler savaşı önleyemedi. Askeri uzmanlar savaşın üç ay daha uzayacağını belirtiyorlar. Üç aylık sürede içinde Irak'ın askeri gücünün top yekün yok edilebeleceğini hesaplıyorlar. Sorunu çözmenin sağlıklı tek yolu, savaşa hemen son verilerek sorunun dipolamatik yollarla çözüme gidilmesidir. Savaşın bugüne kadar ki süreci göstermiştir ki, savaşarak sorunun çözümünün bedeli ağır olacaktır. ANAP iktidarı savaşı gerekçe göstererek ekonomik demokratik hakları askıya almaya başlamıştır bu durum fırsat bilinerek, politik ortam giderek darlaştırlılmaya çalışılıyor

Sonu belli olan bu savaş, daha fazla yıkıma doğa, kaynak tahribine ve insan kaybına yol açmadan son bulmalı. Burada savaşın düşündürdüğü bir kaç nokta üstünde durmak istiyorum.

Son kez sorunları kuvvetle çözme mi?

Bu çağın ana özellikleri, devlet yaşamlarından toplum ve insan yaşamına kadar bütün alanlarda belirginleşmeye başlıyor. İnsanlık tarihi boyunca bütün sorunları kuvvete dayanarak, kuvvet kullanarak ve şiddet yoluyla çözmüştür. Değişik zamanlarda, değişik tarihsel koşullarda kuvvet araçları değişik niteliklerde olsada esas itibariyle temel yaklaşım güç kullanımı olmuştur. Güç, kimi zaman tanrının kendi yanlarında olduklarına inanalarda, kimi zaman en çok nüfusa sahip olanlarda, kimi zaman çok önemli yaşamsal maddelere sahip olanlar, kimi zamanda en ileri düşüncelere sahip olanlar çoğu zaman da elinde servet bulunanların elinde olmuştur. Bu kimi zaman bir kişi, kimi zaman bir aile, kimi zaman sınıf olmuştur. Bu güç, karşıtını hiçe sayarak, onu tümüyle kendisine bağımlı hale getirmek için gerektiğinde de yok etmek için kullanılmıştır. Büyük bir ihtirasla tek güç olma isteği hep önde olmuştur. Şimdi elinde güç olan bu

gücü kendi iradesinin dışında istediği gibi kullanamaz hale gelmiştir. Karşılıklı bağımlılık denilen olay, yanlızca ABD ile SSCB'nin birbirine yakınlaşması gibi basit biçimde algılanamaz. İnsanlığın biriktirmiş olduğu maddi, düşünsel tüm birikimler insanlığı birbirine yaklaştırmıştır. Birbirine bağımlı hale getirmiştir. Karşılıklı bağımlılık önceden planlanmış bir olay da değildir. Nesnel süreç insanlığı bu noktaya getirmiştir. Güç, ihtiras, daha güçlü olma çabası gücü artırmıştır. Ancak güç tek bir elde değil desantralize güç haline gelmiştir.

Eşitsiz güçler arasında eşitliğe doğru

Ekonomik alanda ulusal sınırları aşan ekonomik faaliyet, ekonominin ulusal niteliğini ortadan kaldırmış, ekonomik faaliyetin toplamı bir çok ulusa, bölgeye hatta bir kaç kıtaya yayılmıştır. Bütünsel bir ekonomik faaliyet için ekonominin yayılmış olduğu tüm kollar arasında bir uyumluluk kaçınılmaz hale gelmiştir. Üretim, dolaşım ve tüketimin almış olduğu bu çok uluslu karekter devletler arası düzeni, karşılıklı ilişkileri de etkilemiştir. Bu sürecin birinci aşamasında, müdahalecilik eğemen olmuştur. Ana güçle ana güce bağlı olan güçler arasındaki ilişkide belirleyici olan hep ana güç olmuştur. Ve ana güç diğerini istediği gibi yönlendirmeye çalışmıştır. Bu dönemin temel özelliği, entegre olma sürecidir. İşbirliği arayışı sürecidir. Emperyalizmin ilk dönemi olan bu süreç, yeni sömürgecilik olarak tarif edilmiştir. Sömüren ve sömürülen ülkeler arasındaki ilişki eşitsizliğe dayanıyordu. Sömüren ülke, sömürülen ülkenin ekonomik, siyasal tüm yaşamını istediği gibi belirliyordu. Sömürülen ülkenin en büyük gücü olan ordu bu dönemde sık sık kullanılmıştır. Askeri darbelere sık sık başvurularak düzen sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak bu ilişki biçimi kalıcı olamazdı ve olmadı da. Gelişen teknoloji eşitsiz güçler arasında giderek dengenin oluşmasını sağladı. Birinci dönemdeki zoraki ilişki sistemi giderek karşılıklı olarak birbirinin çıkarını gözeten ilişki biçimine dönüşmeye başladı. Bu ilişki sistemi bilimsel teknolojinin gelişmemiş ülkelere taşınmasını getirdi. Geleneksel toplum yapısı çözülmeye başladı. Çarpık ve plansız biçimde de olsa, dünyanın köy yörelerinin de teknoloji ile tanışmaya başlamasıyla, köy toplumu çözüldü. Sanayi toplumunun ilk evresi atlanarak sanayi sonrası toplumsal ilişkiler sistemiyle yüz yüze gelindi. Hızla parçalanan eski değeler sisteminin yerini alan yeni değerler sistemi, eski düşünce tarzının yerini alan "yeni düşünce" tarzı , az tüketen toplumdan çok tüketen topluma geçiş, insani degerlerde aşınmaya yol açtı. Kültürel bunalım ve yabancılaşma süreciyle, özgürleşme ve birey olarak varolma iç içe geçti.

Çatışmacı dünyadan kutupsuz dünyaya doğru

Kuşkusuz 1917 Ekim devrimi insanlığın sömürüsüz bir dünya arayışında yeni toplum düzeni olabileceğini gösterdi. Her alanda rekabeti körükleyerek bir çok şeyin daha kısa sürede gerçekleşmesini sağladı. İki kutba ayrılan 70 yıl boyunca birbiriyle yarışan ve kavğa eden iki dünya sistemi, olumlu ve olumsuzlukları aynı anda yaşadı. Ayrı ayrı da olsa önemli maddi, düşünsel birikim elde ettiler. Ancak karşıtlık temelindeki bu yarışma ve egemen güç olma anlayışı ve bu gücün askeri güçte toplaması dünyayı topyekün yok edecek bir noktaya getirdi. İnsan iradesi ve kontrolünden çıkmaya başlayan silahlanma, dünyayı bilinen canlı türlerinden hiç birinin artık yaşayamayacağı bir hale göterecek duruma geldi. Askeri gücü başa alan egemen olma anlayışının ortaya çıkarttığı tehlike barış hareketini tüm dünyada yükseltti. İnsanı temel alan düşünceler gelişmeye başladı. Çok çeşitli sanayi dallarındaki kontrolsüz üretimin ve tüketimin yol açtığı çevre kirlenmesine, askeri tatbikatların ve nükleer ve kimyasal silahların yol açacağı ekolojik sorunlar çevreye karşı olan duyarlılığı artırdı.

Yeni çağın önemli bir özelliği de iletişim alanındaki gelişmeler nedeniyle ulusların, kültürlerini geleneklerini, yaşam tarzlarını ve düşünce sistemlerini birbirine yakınlaştırıyor.Hemen her sorun birbirine bağlı global hale geldi. Ve ulusal çıkarlarla genel insani çıkarlar iç içe geçti. İnsanı ve onun etkinliğini başa alan görüşler gelişmeye başladı. Bu süreç insanın özgürleşme sürecini geliştiriyor. Birey olma dünya yurttaşı olma bilinci gelişiyor.

İnsan hak ve özgürlüğü artık bir devletin kendi iç sorunu olmak çıkıp genel insani sorun haline geliyor. Demokrasi tüm politik rejimler için vazgeçilmez sistem olarak kabul görüyor. Demokratik olmayan rejimler "bu benim iç meselem" diyemez hale geliyor. Soğuk savaşı bitiren, kutupları ortadan kaldıran ve insanı merkez alan dünyaya gidiş yolunda önemli adımlar atılıyor.

Kuvvet kullanarak ve askeri yollarla çözümü olanaksız hale gelen sorunları çözebilmek için ve globalleşen sorunların çözümü için ,bölgesel, uluslararası örgütler oluşmaya başladı ve bu örgütler giderek devletler üstü bir yapıya dönüştü. İlk aşamada, büyük güce sahip olan devletler bu örgüler üstünde eğemen olma yarışına girdiler. Bu örgütler, devletler arasında ve farklı politik görüşler ve politik sistemler arasında yakınlaşma, diyaloğ ve mutabakatın sağlanmasının nesnel zeminini yarttı. İnsan hakları, uluslararası hukuk düzeni, demokrasi, geri kalmış ülkeler ve onların sorunları , çalışma düzeni, kadın hakları, gençlik, çocuk hakları gibi, ekonomik, politik, sosyal, kültürel alanlarda faaliyet yürütüyorlar. Giderek daha etkin ve yaptırım gücüne ulaşan bu örgütler eşitsizler arasında eşitliği sağlayan ve belirli merkezlerde toplanmış olan güçleri desantralize etmeye çalışıyor.

İnsanlık, tarihi boyunca kabileler, dinsel inançlar, sınıflar ve ideolojiler biçimide çok çeşitli gruplar oluşmuştur. Devlet örgütlenmesi dayandığı temeller itibariyle daha güçlü bir gruplaşmadır. Bu kutuplar arasında çıkar kavğaları insanlığın birbirlerine karşı barbarca davranışlarına, milyonlarca insanın ölümüyle sonuçlanan savaşlara, yıkımlara neden olmuştur. Bu gruplaşmalarda temel olan blok davranışlar olmuştur. Belirleyici olan lider ya da liderler olmuştur. Burada liderin pek önemi yok. Tanrı , kişi , eğemen olan aile, siyasal bir parti vb. olabilir. Bu blok davranış kişiliği silikleştiriyor, yok ediyor. Günümüzde artık bu bloklar çözülüyor ortadan kalkmaya başlıyor. Kişi, artık şu yada bu bloka mensup olduğu biçimde değil bir birey olarak sözünü söylemek ve toplumsal, politik yaşamda yer almak istiyor.

Bu çağın bir başka özelliği özgürleşme, bireyin her türlü faaliyetini özgürce gerçekleştirebilmesinin önündeki engellerin kaldırılmasıdır. Blok bakış açısı olan ideolojik ve sınıfsal bakış açısı ile özgürleşme ve birey olarak varolma çelişiyor. Bu çelişki demokratikleşme sürecinin de önünü kesiyor. Devlet yapısıyla iç içe geçen ideolojik bakış açısı her alanda devletci görüşü ve resmi ideolojiyi egemen kılmaya çalışıyor bu süreçte birey ancak resmi ideolojinin yanında olduğu sürece, bu sınırlar içinde "birey" olabiliyor. Bu ideolojinin dışında düşünenlere karşı şiddette içinde tüm yol ve yöntemleri kullanarak etkisiz hale getirmeye çalışıyor. Bireyi yok sayan devletci bakış açısı doğmatik düşüncenin egemen olmasının maddi koşulunu yaratmıştır. Çoğulculuğu devletciliğin karşısına çıkartarak, devlet çıkarı açısından resmi düşüncenin, ideolojinin dışındaki bütün düşünceleri düşman ilan etmiştir. Bu devletci anlayış kendilerini kapitalist, sosyalist olarak nitelendiren bütün politik rejimler için egemen bir anlayıştır. İdeolojilerden arınma ile birlikte, devletçilik ve resmi ideolojinin yerini çoğulculuk, hoşgörü, mutabakat alıyor.

Halk barış istiyor ya hükümet ne istiyor?

Yeni bir dünya düzenine giderken Körfez Krizinin sonu belli olan bir savaşa dönüşmesi "barış için savaşa" dönüştü. Gerçi savaş süreci içinde devletlerin, silah tekellerinin, enfarmasyon tekellerinin... üstünlük elde etme yarışıda olmuyor değil. Ama asıl sorun, ana eğilimin ne olduğu sorunudur. Bu savaş bundan sonraki bütün savaşları haksız savaş ilan eden bir sürecin başlangıcı olacak mı? Bu biraz da tüm dünyada barış hareketinin yükselmesine silahsızlanmanın hızlandırılmasına ve silah üretiminin durdurulmasına bağlı.

Yeni dünya düzenin amaçlarıyla, Türkiye'nin içinde bulunduğu durum arasında çok derin çelişkiler var. En temel insan hak ve özgürlüklerinin bile yasaklandığı , ortaçağa özgü yasakların varolduğu bir ortamda bulunan Türkiye'nin yeni dünya düzenine entegre olabilmesi pek kolay olacağa benzemiyor. Bugünkü rejim altında varolunamayacağını herkes görüyor. Ancak demokratikleşme ve Türkiye'nin yeniden yapılanması, demokratik hak ve özgürlüklerin eksiksiz sağlanması ve demokratik katılım olmaksızın gerçekleşemez. Fakat gene yukarıdan aşağıya, devlet eliyle ve devletci mantığın bir başka biçimiyle yenilenmeyi gerçekleştirme imajı yaratılıyor. Ve bu imajın altındaki gerçek ise göstermelik kimi adımlar ve demoğojiden başka bir şey değil. Bir başka gerçek ise insiyatifi elden kaçırmamak, dönüşüm sürecini ve yenilenme için atılan adımların demokrasiyi genişletmemesine de özen gösteriliyor. Ancak yaratılan fiili durum karşısında da artık eskisi kadar sert ve inatcı olunamıyor. Özellikle yasaklar konusunda yaratılan fiili durum uluslararası alanda geniş destek görüyor.

Körfez Krizi Türkiye'yi dağrudan ilgilendiren temel bir sorun haline geldi. Dünkü mantıkla bakanların ayranı kabardı Kerkük-Musul hayalini gerçekleştirmenin önemli bir fırsatı olarak gördüler. Özal ve ANAP yağmacı bir mantıkla ve bu olayı fırsat bilerek insan hakları ve demokrasi sorunu bir kenara bırakarak ABD ve Batı'nın sağlam ve güvenilir bir müttefiki olduğu imajını vermeye çalıştı. TBMM'nin devre dışı bırakılması, Özal'ın tek karar verici olması 12 Eylül'cülüğün bir başka zemindeki devamıydı. Güçlü devlet imajı yaratılmaya çalışıldı. Halka sürekli bu imaj sunularak savaşın aktif unsuru olmanın bizim çıkarımıza olduğu söyleniyor. TRT'ni özellikle TV'nin savaş yanlısı yayınlarına karşın , kamuoyu araştırma sonuçlarına göre halkın ezici çoğunluğu Türkiye'nin savaşa girmesini istemiyor. Bu gösterge bile tek başına Türkiye'nin değişen yapısını bize gösteriyor.

Krize ve muhalefet

Parlamento içindeki muhalefet, dünyanın yeni bir düzene doğru gittiğini yeni yeni kavramaya başlıyor. Ancak bunu politikaya dönüştüremedikleri için sürekli olarak ANAP'ın belirlediği gündemin peşinden koşuyorlar. Körfez Krizi boyunca muhalefetin izlediği politika Özal'ın tek adamlığının eleştirisinde kaldı. Toplumdaki barış istemini aktif toplumsal baskıya dönüştürmek için çaba sarf etmediler, edemediler. Dar siyasal çıkar açısından olaya yaklaştıkları için, politika üretemediler ve gerçek bir muhalefet olamadılar. Krizin derinleşmesiyle birlikte insan hakları ve politik hakların kısıtlanacağı bekleniyordu. Dar noktalardan kurtularak bu tehlikeye dikkat çekilip muhalefetin sınırlarını genişletip, aktif bir muhalefet yapılabilirdi.

Körfez Krizi ve savaş,sosyal demokrasinin solundaki sol politik güçleri, doğmatik bakış açısı ve yeni düşüncelerle dünyaya bakanları net biçimde ayırdı. Kamuoyu araştırmaları, günlük basının izlenimleri halkın savaş istemediğini gösterirken yeni bir dünya düzenini savunulduğunu da gösteriyor. Bu anlamıyla yeni düşünce politik ifadenin dışında halk tarafından da benimseniyor. Çünkü zaten bu düşüncenin maddi karşılığını halk günlük yaşamında yaşıyor. Savaşın getirebileceği maddi ve manevi yıkım hissediliyor.

Körfez Krizine İdeolojik ve sınıfsal temelden bakanlar emperyalizme karşıtlık temelinde dünkü komploculuk anlayışı ile yaklaşıyorlar. Bu bakış açısı Kuveyt'in işgal'i ve savaşı savunur konuma getiriyor. Çatışmacı bakış açısı politik planda İslami radikalizmle, sol radikalizmi aynı noktada buluşturdu. Barışı pasivizm olarak görenler salt barış istememek için "bu savaşı iç savaşa döndürme" gibi komik çağrılarda bulunuyor. Körfez Krizi karşısında takınılan bu politik tutum , dünyanın artık dünkü kavramlarla anlaşılamayacağı bir kere daha ortaya koyuyor. Dünkü bakış açısıyla dünyaya bakıldığında politik olarak, dünkü zeminde bile kalınamayacağı bir kere daha ortaya çıktı. Elbette Körfeze müdahale edenlerin hepsinin de yeni bakış açısıyla baktıkları söylenemez. Fakat bundan "emperyalizmin yeni sömürgecilik amacı" sonucunu çıkartmak. Ama bu Kriz bittikten sonra insan hakları, demokrasi konusunda demogoji yapılmayacağı gibi nötr kalmakta kolay olmayacaktır.

Sonu belli olan bir savaş. Savaş bir gösteriye dönüştürülmeden, daha fazla insan ve maddi kayba yol açmadan, çevrenin tahribini önleyerek savaş son bulmalı. Savaş nedeniyle başta insan hakları olmak üzere, ekonomik ve demokratik haklar geriletilmemeli. Savaş gerekçe gösterilerek hükümetin almış olduğu grevleri erteleme, barış gösterilerini yasaklama girişimi hiç bir biçimde kabul edilemez.

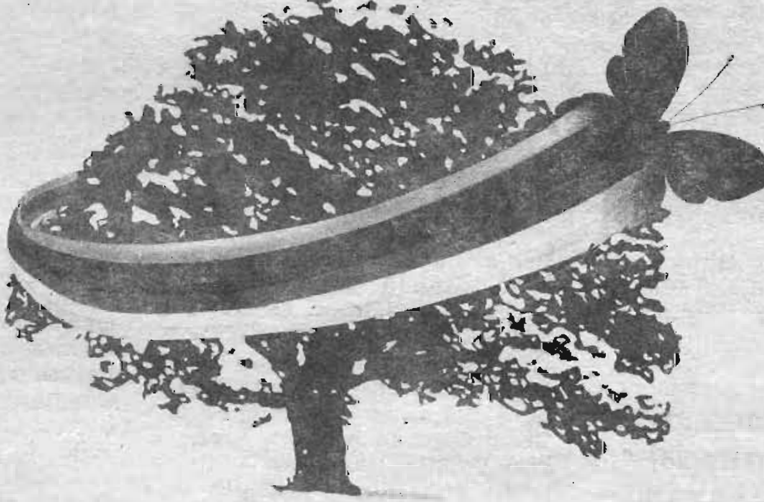
Büyük Kongre

TBKP Büyük Kongresi

Köklü Bir Geçmişten Umutlu Bir Geleceğe

Türkiye Birleşik Komünist Büyük Kongresi 12-14 Ocak 1991 günleri Ankara'da Şato Yazar Düğün salonunda yapıldı. Kongre'ye 249 delege katıldı. Kongre divanı için başkanlığa **İbrahim Aksın**, başkan yardımcılıklarına **Saadettin Uçkun, Hüseyin Çakır**, yazmanlıklara **Sezai Ceylan, Şükrü Kurtuluş, Binali Seferoğlu, Hülya Keskin** önerildi. Başkan yardımcılığı için **Rasih Nuri İleri** de aday gösterildi. Bu öneri üstüne başkan yardımcılığının üç kişi olması oylandı ve oy birliği ile kabul edildi. Divan için önerilen adaylar oy birliği ile kabul edildi.

Kongre divanı yerini aldığında 99 imzalı bir önerge verildi. Önergenin girişinde **"Çalışmalarımıza başlarken, kongremize onur veren çok sayıdaki yerli, yabancı değerli konuklarımızdan özür dileyerek, alışılmışın dışında bir gündem değişikliğiyle ilk sözü Genel Kurul'a vermeniz dilfyoruz. Irak'ın Kuveyt'ten çekilmesi için verilen sürenin dolmasına 62 saat kala, partimizin geleceğine ilişkin karar vermek üzere toplanmış olan kongremiz, ilk söz olarak, SAVAŞA DERHAL ENGEL OLUNSUN DEMELİDİR"**, deniliyordu. Önerge okundu ve oy birliği ile kabul edildi. TBKP Genel Başkanı **Nihat Sargın**'ın açış konuşmasından sonra kongreye katılan konuklara söz verildi.

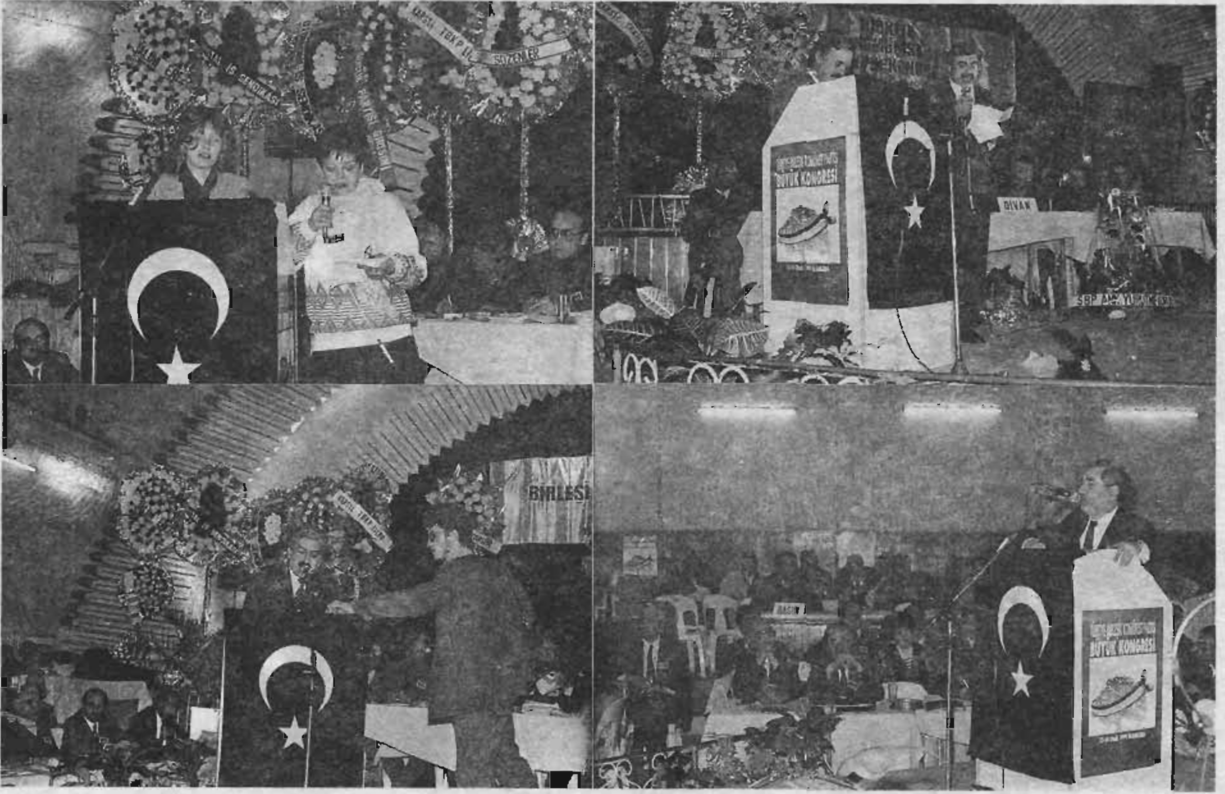

Kongreyi izleyen konuklar

Sadun Aren (SBP Genel Başkanı), **Şaban Yıldız** (TİP eski Genel Başkanı) **Sıdıka Su** , **Aslan Başer Kafaoğlu** ,**Metin Gündere** (ANAP Genel Başkan Yardımcısı) **Rıza Yılmaz** (SHP Parti Meclisi üyesi) **Ömer Çiftci, Teyfik Koçak, Musa Gökbel, Beşer Baydar**, (SHP milletvelikleri) **Kemal Anadol, Kamil Ateşoğulları, Hüsnü Okçuoğlu, Ekin Dikmen, Nedim Tarhan, Erol Kızılelma, Çağatay Anadol, Veli Gürcan**, (Sosyalist Birlik Partisi) **Ali Kalan**(Sosyalist Parti Genel Sekreter Yardımcısı) **Akın Birdal** (İHD Genel Sekreteri) **Salim Uslu** (Hak-İş Genel Eğitim Sekreteri) **Alper Aktan** (Mülkiyeliler Birliği eski Başkanı) **Erdinç Çakır** ((Likat-iş Eğitim Sekreteri) **Oktay Öğünç** (İnşaat Mühendisleri Odası yöneticisi)

Kongreyi izleyen yabancı konuklar

Ole Shon (Danimarka Komünist Partisi Başkanı) **Anne de Boer** (Hollanda Yeşil Sol Parti Uluslararası İlişkiler Dairesi, Hollanda Komünist Parti Merkez Komite üyesi) **Jaques Denis** (Fransız Komünist Parti Uluslararası ilişkiler Dairesi ikinci Başkanı **Dr. Silvia- Yvonne Kaufmann** (Avrupa Parlementosu üyesi, Demokratik Sosyalizm Partisi Berlin Yönetim Kurulu üyesi) **Dr. Karin Kulow**(Almanya Demokratik Sosyalizm Partisi Uluslararası ilişkiler Dairesi üyesi) **Fadıl Çağda** (Cumhuriyetci Türk Partisi Dışilişkiler Sekreteri) **Mustafa Ferdi Sabit** (CPT Merkez Yönetim Kurulu üyesi) **Manuel Garcia Fonseca** (İspanyol Komünist Partisi milletvekili) **Sebastian Schittenkopt** (Avusturya Komünist Partisi Merkez Komünitesi üyesi) **Lohn Bowden** (İngiltere, Avukat Dünya Hukukçular Birliği üyesi) **Con Haylett** (İngiltere Komünist Partisi) **Mantre Edalatihessali**(Avusturya, gazeteci) **Erwin Schuh** (Avusturya, gazeteci) **Werner Cieslak** (Alman Komünist Partisi eski Başkan Yardımcısı) **Dragatakis** (Yunanistan Komünist Partisi) **Statakis** (Yunanistan Komünist Partisi) **Klaus Feske** (

Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi Yönetim Kurulu üyesi) **Werner Ubreit** (Almanya Demokratik Sosyalizm Partisi)

TBKP Büyük kongresine yurt dışından mesaj gönderen kişiler ve partiler

Alman Metten (Türkiye- Avrupa Topluluğu Karma Parlamento komisyonu Eşbaşkanı) İsveç Sol Parti, Amerika birleşik Devletleri Komünist Partisi, Avusturalya Sosyalist Partisi, Norveç Komünist Partisi, İsrail Komünist Partisi, Yunanistan Panhelenik Sosyalist Hareketi (PASOK) İspanya Halkları Komünist Partisi, Belçika Komünist Partisi, Portekiz Komünist Partisi, Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL) Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreterliği.

TBKP Büyük Kongresine kongreye katılamayan bir çok kişiden ve kuruluşların yönetici ve temsilcilerinden mesajlar geldi. SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü**, HEP Genel Başkanı **Fehmi Işıklar, Mahmut Alınak**, SHP Genel Sekreteri **Hikmet Çetin**, Milletvekilleri, **Tahir Köse, Eşref Erdem, Mehmet Çevik, İbrahim Tez, Deniz Baykal, Fuat Erçetin, Enis Tütüncü, Tufan Doğu, Fuat Atalay, Mahmut Orhan, Önder Kırlı, Mustafa Kul**, TOBB Yönetim Kurulu Başkanı **Yalım Erez**, Otomobil -İş Genel Başkanı **Celal Özdoğan**, Kristal- İş Genel Başkanı **İbrahim Eren** Prof. Dr. **Alpaslan Işıklı** (Mülkiyeliler Birliği Genel Başkanı) **Osman Nuri Özgüven** (Dikili Belediye Başkanı) **Ünal Ozan** (Sakarya Belediye Başkanı) **Doğan Taşdelen** (Çankaya Belediye Başkanı) **Sefa Sirmen** (İzmit Belediye Başkanı) Av. **Veli Devecioğlu, Macit Bilge, Dr . Alpaslan Berktay, Kemal Sülker**, TBKP eski Genel Başkan Yardımcısı **Mehmet Karaca**, Gazeteci **Hadi Uluengin**. Cezaevinde bulunan politik tutuklulardan , **Ahmet Kardam, Cihan Şenoğuz, Nazmi Şaşmaztin, Ahmet Tunalı, Mehmet Kılıçtaş, Ekrem Ertik, Bahri Kılıç, Hatip Çalık, M. Ali Polat, Mustafa Durna, Türkay Yüce, Hasan Töre, Erhan Tuskan, Mirza Turğut, Haşim Polat, Emin Şen, Ali Yıldız, Yaşar Yıldız.** Gönderdikleri mesajlarında, TBKP Büyük Kongresine başarılar dilediler.

Konuk konuşmaları

Genel Başkan Nihat Sargın'ın konuşmasından sonra konuklar söz aldılar. ANAP Genel Başkan Yardımcısı **Metin Gürdere** " Bizler farklı düşünüyoruz. Ama buna rağmen ben buradayım. Farklılık önemli değil, önemli olan birbirimizi dinlememiz, anlamamız için buradayım. Aynı anlayışı TBKP'de gördüğüm için buradayım. Birbirlerimizin fikirlerine saygı duyarak birlikte olacağız" dedi. SBP sözcüsü olarak söz alan **Kemal Anadol**, " Türkiye 70 yıldan sonra çekilen acılardan sonra burada olağan genel kurulu yaparak fiili durum yaratarak böylesi bir kongreyi yapan sizlere teşekkür ederim.

Bu partiyi bugünlere getiren isimsiz kahramanların da anılarının önünde saygı ile eğiliyorum. Kutlu ve Sargın'ın başlattığı fiili durum bizi bugünkü kazanımlara getirdi. Metin Gündere'nin konuşması demokrasi açısından olumludur. Ancak, şunu da gözardı etmemek gerekir. Kutlu-Sargın buradadır ama Ahmet Kardam ve diğer arkadaşlarımız aynı nedenlerle cezaevindedirler.

SBP, TBKP'nin başlattığı 141-142'ye karşı mücadeleyi sürdürecek, bu amaçla bayrağı devralacağız. Bunu sadece komünistler için yapmayacağız. 12 Eylül darbesi ile 17 yaşında iken 18 yaşında

gösterilip idam edilenler oldu. Bu yüzden de bunu yapmamız gerekli.

Ben babası 141-142'den yargılanmış olan bireylerden biriyim. Ben de bu maddelerden yargılandım. Ancak oğlumun da artık bu maddelerden yargılanmasını istemiyorum"dedi. Hak-İş Eğitim Sekreteri **Salim Uslu**, " TBKP Kongresini çok önemli günlerde yapmaktadır. Darbe söylentileri yerini savaş çığlıklarına bırakmıştır. Sendikalar üzerindeki baskı ve yasaklar hala devam etmektedir. Öte yandan halkımız yoksullaşmanın acısını her an daha fazla hissetmektedir. Sosyal sorunlar patlama noktasına gelmektedir. Tabular hala dimdik ayakta durmaktadır ve baskı amacı olarak kullanılmaktadır.

Baskıya, sömürüye, savaşa hayır diyorum.

İşcinin birinci gündemi demokrasi, ikincisi tekellere karşı çıkmaktır. Bugün Türkiye'de bürokratik tekelleşme vardır, siyasi tekelleşme vardır. Keşke bu kongre on yıl önce olmuş olsaydı. TBKP'ye bugün sağlanan özgürlük müslümanlara da sağlanmış olsaydı, bugün gelinen nokta çok daha farklı olabilirdi." dedi. Refah Partisi Genel Başkan Yardımcısı **Şener Battal**, " Kongrenize doğmatik adam denmemesi için geldim. Benim dışımdaki düşünceleri öğrenmek için geldim. Türkiye'de baskıcı olmayan, hoşgörüsü bol olan bir ortam istiyorum. Bugün bu kongrede bunu gördüm. Amacım dinlemekti.

Türkiye'de onurlu aydınlar önce demokrat olacaklar. Onurlu olmanın gereği hoşgörü sahibi olacaklar ki, bu baskı ve sömürü kırılabilsin. 141-142'nin yanına 163'ü koymasaydınız samiyetinize inanmayacaktım. Ben başka bir fikrin adamıyım, ama sizin de düşüncelerinize saygı duyuyorum. Bu konudaki düşüncemi cezaevinde iken Başkan ve Sekretere ilettim. " dedi.

Kongreye katılan gençler ve öğrenciler, siyasi partilere üye olamadıklarını bunu kabul etmediklerini ve protesto ettiklerini ve kendi adlarına **Uğur Yüzbaşıoğlu**'nun konuşmasını istediler. Bu sözlü öneri delegelerce kabul edildi . Uğur Yüzbaşıoğlu şunları söyledi. " TBKP baskı ve yasaklara karşı çıkan bir partidir. Biz gençlerde bunun için buradayız. Ancak gençlik hep bir yedek güç olarak görüldü. Bu doğru değildir. Gençlik gelişmeye katkı yapabilmek için vardır. Yapmaya çalıştığımız bir çok şey, Birlik gündemi yüzünden ve yenilenme politikalarının tartışıldığı bu günlerde yenilenmenin kurbanı oldu. Biz düşünme yöntemini öğrenmek, sözümüzü söylemek, özgür olmak istiyoruz. Bize engel olan ne? belli bir yaşa geldiğimizde devlet' te içinde politik kurumlar da dahil bir çok engelle karşı karşıya kalıyoruz. Bir çok araçla gençlik dizginlenmeye çalışıyor.

Biz hayatı kendimizce anlamlandırmaya çalışıyoruz. Bağımsız gençlik çevresi olarak çalışma yapmak istiyoruz. Bunu yapabiliriz. Biz tercihimizi yaşamdan yana yapmak istiyoruz. Savaştan yana değil, o halde geleceğimizle ilgili bu tercihi yapabilme hakkımız olabilmeli. Yeni tarzda gençliğin toplumsal, politik, sosyal yaşamda yerini tarif etmek istiyoruz. Ve bunda biz aktif olarak söz ve karar sahibi olmalıyız. Gençlik olarak biz tüm degerlerin taşıyıcısız.

Büyük Kongre

TBKP gençlik konusunda olumlu ve olumsuzluğu ile sınırlıda olsa misyonunu bitirmiştir. Gençliğin yeniden varolma tarzı " Bağımsız Gençlik Çevresi" biçiminde bir çalışma anlayışıdır. Bu gençlige yaşama özgürce katılmasının, siyasal, kişisel tercihlerini insanca yapmasının yolunu açmak için bizim öne sürdügümüz bir çalışma tarzıdır. Bu ne bir çalışma model önerisidir ne de bir çevre çalışmasının adıdır. Herşeyi sorgulayan, tartışan, siyasal partiler dışı bir çevreyi formüle etmektir." dedi.

Konukların konuşmalarından sonra TBKP Genel Yönetim Kurulu çalışma raporu okundu. Kongrenin ikinci günü çalışma raporu üstüne 70 delege söz aldı. Delegelerin çalışma raporu ve tezler üstüne görüşleri kongrenin üçüncü günü öyle ye kadar devam etti. Çalışma raporu üstüne görüşler ve eleştirilerden sonra, eleştirileri yanıtlamak üzere yönetim adına Haydar Kutlu söz aldı.

Kongre kararları

TBKP'nin Geleceği Üstüne karar, TBKP ve Yenilenme Süreci, Savaşa Karşı karar, Kadın Sorunu, Gençlik Üzerine, Kıbrıs Sorunu Üstüne karar ve Uluslararası Dayanışma Üstüne karar tasarıları, kongre kararlar komisyonunca kongre ye sunuldu. TBKP'nin geleceği üstüne karar tasarısı üstüne görüşler açıklandıktan sonra oylamaya geçildi. Tasarı, 212 evet 12 red ve 3 çekimser oyla karar haline geldi. Yenilenme süreci üstüne iki karar tasarısı sunuldu ve iki tasarı üstüne yapılan görüşmelerden sonra kararlar komisyonu iki tasarıyı tek tasarı olarak yeniden düzenledi ve oy birliği ile bu tasarı da kabul edildi. Diger karar tasarıları okundu ve oy birliği ile kabul edildi.

TBKP Büyük Kongresinde parti merkez organlarına seçilenler

Genel Başkan: Nihat Sargın

Genel Sekreter: Haydar Kutlu

Merkez Yönetim Kurulu üyeleri

Abdurrahman Atalay
Yüksel Selek
AtillaTanılkan
Hatice Ceylan
Hüseyin Çakır
Zeynep Vardal
Melek Nurlu
İnci İşbulur
Binali Seferoğlu

Genel Yönetim Kurulu üyeleri

Haydar kutlu
Abdurrahman Atalay
Yüksel Selek
Hatice Ceylan
Atilla Tanılkan
Ahmet Kardam
Mamdi Maskar
Hüseyin Çakır
Vedat Pekel
Osman Özdemir
Gür Hazer
Ali Hikmet Fırat
Ziya Yavuzeş
Alaattin Taş
Necmi Demirci
Hasan Bektaş
Gencer Uçar
Zeynep Vardal
Nevzat Deringöl
Musa Kasa
Melek Nurlu
Cihan Şenoğuz
İlhan Işıktaş
Mehmet Alçınkaya
Mehmet Salmanoğlu
Oktay Yazıcıoğlu
Mehmet Ali Bekmez
Gürsel Demirkol
Zehra Tan
Şahabettin Bakırsan
Mehmet Bozışık
Rasih Nuri İleri
İnci İşbulur
Binali Sefeoğlu

Genel Yönetim Kurulu yedek üyeleri

Jale mildanoğlu
Zihni Aydın
Çetin Uras
Selçuk Özdemir
Burhan Adamey
Ayşe Tülay Pekinöz
Ali Dikici
Ayşe Yanık
Sabahattin Moray

Merkez Disiplin Kurulu asil üyeleri

Halil Oyman
İsmet Erol
Abbas Keskin
İsmail Kayhan
İdris Erdinç
Hasan Ergün
Güzel Taşdelen

Merkez Disiplin Kurulu yedek üyeleri

Müştak.Müctacaplıoğlu
Nuri Oğuz
Atilla Saygı

Denetleme Kurulu asil üyeleri

Saaddettin Uçkun
M. Üstün Sayın
Bahattin Işıktaş
Muhsin Aydın
Ayten Şengör

Denetleme Kurulu yedek üyeleri

İsak Altınsoy
Faik Batur

Faik Güleçyüz
Kartal / İstanbul

ANADOLU EKSPESİ

"Çağ atlayan tren"

2000 yılının eşiğindeyiz. İnsanoğlu aya gitti. Fezada dolaşıyor. Yeni gezegenler arıyor. Evrenin ve yaşamın sırlarını çözmek istiyor. Görmedik ama duyuyoruz okuyoruz; Avrupa'da, Japonya'da trenler yapılmış...

Saatte 600 km. hızla gidiyor... Böyle bir dünyada, böyle bir dö8nemde 11. Ocak. 1991 Cuma günü akşamı Haydarpaşa'da bir tren; saatteki hızı 50-60 km. civarında ve Başkent Ankara'ya ancak on bir saatte varabiliyor. Bu tren, bilmem kaç bininci seferini yapmak üzere kalkmaya hazırlanıyor.

Adı, ANADOLU EKSPRESİ. Ya da nam-ı diğer Kara Tren!

Bir grup insan ellerinde bir kitapçığın kolileri, binecekleri vagonları arıyorlar. Üzüntülü mü, sevinçli mi, korkak mı, cesur mu, yoksa heyecanlı mı yüzlerinden anlaşılmıyor. Ama sıradan bir yolculuğa çıkmadıkları da besbelli. Onlar, yetmiş yıldır yasaklanan kimliklerini, tüm dünyaya ve ülkelerinin insanlarına açıkça söylemek çzere tarihi bir yolculuğa hazırlanıyorlar. TBKP'nin Ankara'da yapılacak ilk yasal Büyük Kongresi'nin İstanbul delegeleridir bunlar.

Yaşadığımız günler ateşten gömlek gibidir. Zira dünya ve ülkemiz ağır ve ciddi sorunlarla yüklüdür. Bir tarafta Anayasa Mahkemesi'nde süren partinin kapatılma davası, diğeri partinin yakın geleceği hakkında alınacak karar ve başladı başlayacak Körfez Savaşı. İşte bu sorunların başlıcaları her şeye karşın onlar, sanki de tarih yaptıklarının farkında değilmişçesine; alçakgönüllü, telaşsız ve ağırbaşlı görünüyorlardı. Gerçekten de ne yaptığını bilen, kendinden emin insanların ruh hali okunuyordu gözlerinde.

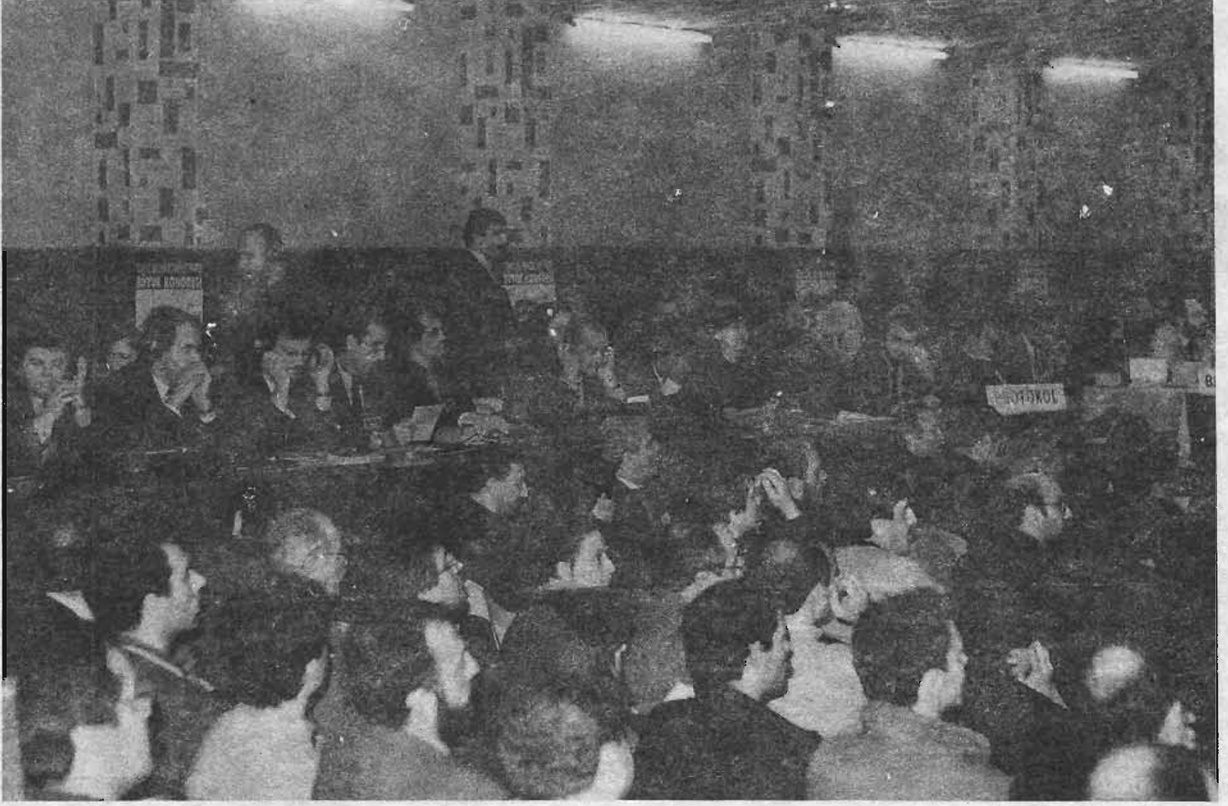
Bostancı ve Pendik istasyonlarından sonra artık İstanbul geride kaldı. 11 saatlik "konforlu" yolculuktan sonra Ankara garına girildiğinde ayakları davul gibi şişmemiş bir tek kişi kalmamıştı. Ne gam, menzile varmışlık ya...

Ayrılan otelde kısa bir istirahatın ardından saat 10.00'a doğru ülkenin dört bir yanından gelen delegeler Şato Yazar'da toplanmaya başladık. Göğüslerimizde kırmızı delege kartları, konuklarınki mavi. Bu salon bu dekorlar kimimize hiç yabancı değildi. Çok değil daha iki ay önce burada 24/25 Kasım 1990'da yeni bir umut ışığı parlamış, yepyeni bir parti kurulmuş, yüzlerce insan tek vücut tek yürek haykırıyorlar; halen sesleri yankılanıyor tavandan duvarlardan, YAŞASIN SOSYALİST BİRLİK PARTİSİ!

Tam da bu duygular içindeyken, tarihin intikamını aldığı an geldi; çoğunluk sağlandı ve Türkiyeli komünistlerin ilk yasal genel kurulu Büyük Kongre açıldı. Ve söz Başkanın. Konuşmasının sonlarında "şimdi kişisel görüşlerimi ilk defa ve belki de son defa söylemek istiyorum" dediğinde; adeta nefesimiz kesilir gibi oldu, bir şeyler olacağını sezer gibiydik. Aslında, gerçekten uyarıcı ve düşündürücüydü söyledikleri Başkanımızın. Ama, inanılmaz bir şey oldu; çekiliyorum ve aday da olmayacağım dedi. İşte bu, beynimizde ve yüreklerimizde hiç ummadığımız beklemediğimiz bir şok yarattı. Her şey bir anda karardı. İster istemez dikkatlerimiz bu sorunun üzerinde toplandı ve üçüncü günün sonuna dek soru işareti olarak kafamızda çakıldı kaldı. Ama bir kez daha görüşüldü ki; eğer açık yüreklilik, sorumluluk, karşılıklı sevgi ve saygı varsa, insanoğlunun kendi arasında çözemeyeceği hiçbir sorun yoktur. Bu arada kasımpatı çiçeklerini de unutmamak lazım tabii. Bence, buruk olması gereken kimse yoktur aramızda, ne başkan ne de biz. Ama, bu olay bize bir defa daha açık bir şekilde gösterdi ki; eskiden olduğu gibi (12 Eylül öncesi yaptığımız kongrelerdeki gibi) kongre gidişatını önceden kestirebilmek ve tüm sonuçları isteğimize göre ayarlayabilmek mümkün değildir artık. Bu husus, bundan böyle kongreleri hazırlayacak kurmayların dikkatine sunulur. Aynı zamanda bu, tek tek bireyler ya da delegeler olarak tek başımıza sorumluluk duymaya ve de düşünmeye başladığımız gösterir ki; yaptığımız kongrelerde gözlenen en olumlu en umut verici olgulardan biridir kanımca.

İkinci gün söz sırası delegelerin. Yetmişe yakın konuşma isteği... Sürenin kısalığından şikayetler... Olabildiğince yumuşak hoşgörülü ve sabırlı bir divan. Ne kadar söylenecek sözümüz varmış ve bu ne kadar güzel! Burada da, o eski, duygulara hitap eden vatan-millet-sakarya edebiyatı döneminin kapandığını; esas olanın fikir üretmek, heyecanı düşüncelerde sağduyuda aramak gerektiği çıkıyordu ortaya. Büyük Kongremiz bize, propaganda değil politika yapmak istiyorsak; kendimizi yetiştirmek ve sürekli geliştirmek zorunda olduğumuzu söylüyor. Sırası gelmişken bir noktaya değinmeden geçemeyeceğim: Doksanı aşan yaşına rağmen yüreğinden kopup gelen çağlayan gibi sesiyle, kürsüde enternasyoneli söyleyen yetmiş yıllık geleneğimizin onur timsali insanın karşısında bir kez daha saygıyla ve sevgiyle eğilmek istiyorum. Yasal kongrelerimiz bir şeyi daha; kişiliklerimizi olumlu olumsuz tüm yanlarıyla ortaya döktü. "İllegalite yorganı yok artık üstümüzde" her şeyin açık olması ne kadar da iyi oluyor.

Ve en nihayet önemli kararların alınacağı düğümlerin çözüleceği üçüncü gündeyiz. İlk olarak partinin geleceği görüşülecek. Farklı eğilimler var hep biliyoruz. Bu konuda iki tasarı üzerinde tartışılıyor, lehte alehte tartışmalar sürerken gerilim hat safhada. Belki de hayatımızın en zor işini yapacağız. Mutabakat öneriyoruz ülke sorunlarının çözümü için, demokrasiden olan herkese... Peki kendi içimizde, hemen şimdi uygulayabilecek miyiz bu temel tezimizi, aksi taktirde nasıl inandırıcı

olabiliriz. Sonunda bir kez daha sağduyu ve sorumluluk üstün geldi. Tek metin hazırlandı oylandı. Büyük bir çoğunluk KABUL! diyor. İşte şimdi Şato Yazar Salonu'nun duvarları ve tavanları ikinci kez yankılanıyor aynı sesle:

SOSYALİST BİRLİK PARTİSİ!

Herkes ayakta alkışlar bitmiyor...

Şimdi soralım kendimize, bu coşkunun kaynağı "belirsizlik" olabilir mi? Ülkenin dört bir köşesinde, bunca zamandır hiç mi bir şey belirleyemedik? Bence çok şeyi belirledik. Bugüne dek adı "onlar asla birleşemezlere" çıkmış Türkiye gibi bir ülkede farklı görüşteki solcuların, hem de bir parti çatısı altında BİRLİK kurabileeklerini ikinci defadır gösterebilmeleri bile başlı başına bir olaydır. Ayrıca hiçbir partide bulunmayan, modern bir parti olmaya aday tüzüğü de çok önemli bir belirliliktir. Başımızı göğe kaldırdığımızda güçlükle seçebildiğimiz belli belirsiz yanıp sönen bir yıldız gibi bile olsa yeni partimiz; yine de ezilen, sömürülen, horlanan ve hiçbir zaman yüzü gülmemiş yoksul halkımız için, bir umuttur da aynı zamanda.

Haa bu partinin gerçekten de kendimizin ve halkımızın özlemini çektiği bir parti olabilmesinin garantisi var mıdır? Elbette ki yoktur. Modern, güvenilir, nerede bir baskı ve haksızlık varsa başını kaldırabilen, mücadeleci, kendi içinde de özgürlükçü değim yerindeyse cam gibi tertemiz bir tarafından bakıldığında öbür tarafı görülebilen şeffaf bir parti yaratabilmek bizim ellerimizdedir. Bu da, dökeceğimiz terlere ve katacağımız emeklere bağlıdır. Hiç kuşkusuz istediğimiz parti gökten zembille inmeyecektir.

Ben de, Büyük Kongremi'zin kararı ışığında biz TBKP'lilerin kafasında hiçbir kuşku ve endişe olmaksızın, yeni partimizi inşa etmek üzere kolları sıvayıp bu sürece omuz vermemizin güncel yakıcı somut görev olduğunu düşünüyorum.

Şimdi de ilk günün şokunu, sevinç ve mutluluk yumağı haline çeviren an geliyor: Sayın Nihat Sargın başkanlığa adaylığını koyduğunu açıklıyor. Yine herkes ayakta... Yetmiş yıllık geleneğin üç kuşağı gençler, orta yaşlılar ve delikanlı yaşlılar sarmaş dolaş; dillere destan özgürlük türkümüz yankılanıyor bu kez de "dostların arasındayız, güneşin sofrasındayız..."

Bu arada sonuç bildirgemize sıra geliyor. Bir kez daha vurguluyoruz, ayrımsız nerede ve kimden gelirse gelsin insan kanı akıtılmasına karşı olduğumuzu ilk gün nasıl körfez savaşına HAYIR demişsek; aynı şekilde Sovyetler Birliği tarafından Litvanya'da insanların öldürülmesini tereddütsüz kınıyoruz.

Yetmiş yıldır yasaklı partimizin bu ilk yasal kongresinde oylarımızı kullanarak son görevimizi yapıyoruz. Ve dönüş başlıyor, Yahya Kemal'in sözlerini hatırlıyoruz; kendisine, Ankara'nın en çok nesini seviyorsunuz diye sorulduğunda; cevabı İstanbul'a dönüşü dermiş. Bizlerde Yeditepeli şehrimize biran önce varabilmenin sabırsızlığı içinde, üçer beşer gruplar halinde garda toplanmaya başlıyoruz. Saat 21.30 hareket başlıyor, korkunç bir yorgunluk... Ama görevini yapmış insanların vicdan huzuru ve engin bir mutluluk duygusu var içimizde. Vagonumuzda bir onur timsalimiz daha şoför İdris (amca) aramızda. Gecenin ikisi Şefik Hüsnü ile ilk karşılaşmasını, ilk yasal parti çıkışını TSİÇF'nı, İzmit'teki sendikal hareketleri anlatıyor. Akıl almaz baskılarla, nice zorluklarla dolu ince uzun yollardan gelen onurlu geçmişimizden; umutla geleceğe bakıyor; ışıklı ve neşeli bir yürüyüşe; savaşsız ve sömürüsüz bir dünyaya varmak için hazırlanıyoruz hep birlikte...

TBKP'nin Geleceği Üzerine

Türkiye Komünist Partisi ve Türkiye İşçi Partisi'nin birleşmesiyle oluşan Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin yenilenme, birlik, yasallık mücadelesinde önemli kazanımlar elde etmiş olarak yasal kongresini yapıyor.

TBKP, dönüşle başlayan yasallık mücadelesiyle, Türkiye'nin demokratikleşmesine önemli bir katkıda bulunmuştur.

Ülkemiz düşünsel ve politik yaşamını felce uğratan tabuların tabu olmaktan çıkmasında, karşılıklı anlayış, hoşgörü ve açık tartışmaya dayalı yeni bir politik kültürün oluşmaya başlamasında ve arayış içinde ülkemizde yeni politik yaklaşımların gündeme gelmesinde TBKP'nin önemli bir rolü olmuştur.

Sargın ve Kutlu'nun ölüm orucu ile açıkladıkları taleplere gösterilen geniş destek, bunu izleyen yasal kuruluş başvurusu, ardından TBKP il ve ilçe örgütlerinin açılması, yapılan yasal kongreler, bütün bu süreçte parti yönetici ve sözcülerine basının, öteki siyasi partilerin, toplumsal güçlerin, aydın çevrelerin gösterdiği ilgi ortaya koymaktadır ki;

TBKP'nin yasallığının kazanılmasında büyük çapta, niteliksel önemde bir yol kat edilmiştir. Ancak henüz Anayasa Mahkemesi'ndeki dava partinin hukuksal varlığını güvence altına alarak sonuçlanmamış ve 141-142. maddeler kalkmamıştır. Yasallık mücadelemizde tamamlanması gereken görevler önümüzde durmaktadır.

Yasallık mücadelesinde niteliksel kazanımlarıyla partimiz, geleneksel komünist düşmanlığını yenilgiye uğratmış ve komünistleri bu ülkenin asli unsurlarından biri olarak kabul ettirmiş bulunuyor.

Komünistler onlarca yıldır en ağır baskılara, aralıksız karalama kampanyalarına hedef oldular. Bütün bunlara rağmen emekçilerin çıkarları için, barış, demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm için mücadeleden birgün olsun geri durmadılar. TBKP, bu onurlu mücadele geleneğinin verdiği güçle, karmaşık koşullar altında, geçmişteki hata ve yanlışları ortaya koyma ve yenilenme yoluna girmeyi başardı. TBKP'nin mücadelesi 70 yıllık komünist hareketin tarihine ve varlığına yeni bir anlam kazandırdı.

8 Aralık 1989'daki basın toplantısında da açıklandığı gibi, TBKP illegal örgütlenmeye geri dönülmez şekilde son vererek, marksist politikanın kamuoyunda etki olanaklarının artmasına katkıda bulundu.

TİP ve TKP'nin birleşmesiyle sol hareketimizin tarihinde ilk anlamlı birleşmeyi gerçekleştiren TBKP, bununla yetinmemiş, marksistlerin daha geniş birliği için çaba göstermiştir.

Bugün artık önümüzde oluşumuna ilk günden beri bizim de katıldığımız, programı, tüzüğü ve bileşenleriyle somut bir varlık haline gelmiş olan Sosyalist Birlik Partisi var.

SBP, aynı zamanda bizim partimizdir. SBP'nin özgürleşme davasına, 141-142-163'ün kaldırılmasına katkıda bulunabilmesi, Türkiye'nin demokratik yeniden yapılanmasında rol oynayabilmesi, bu partide yer alan herkesin ortak çabasına bağlıdır.

TBKP'nin en yüksek karar organı olarak Kongre'miz, Partimizin geleceği ile ilgili olarak;

-Anayasa Mahkemesi'nde Partimiz hakkında açılan dava devam etiği ve yasal engellerin varlığını koruduğu koşullarda TBKP'nin, bu engeller aşılıncaya kadar, tüzel kişiliğini merkez organlarıyla sürdürmesini, bu sağlanınca tüzel kişiliğinin bütünüyle sona ermesini karar altına alır.

-Bunun dışındaki tüm TBKP üyelerini SBP içinde yer almaya, bu partiyi geliştirip güçlendirmeye çağırır. TBKP üyeleri bu yolla yasakların kalkmasına da daha büyük bir katkıda bulunacaklardır.

-TBKP'nin tüzel varlığının sürdüğü durumda, TBKP üyeliğini devam ettirenler merkez üyesi olarak kalabileceklerdir.

-TKP- TİP ve TBKP'nin politik mücadelesine ilişkin bütün belgelerin Türkiye marksist hareketinin düşünce ürünlerinin toplanması, düzenlenmesi ve ilgilenenlerin kullanımına açılması için gerekli çalışmaları yapmakla GYK'nu görevlendirir.

Komünistlerin kuşaklar boyu kanıtladığı boyuneğmez, özverili mücadele geleneği, bundan böyle de bizlere yol gösterici olacaktır.

Ülkemizin geleceğinde söyleyecek daha çok sözümüz, yapacak daha çok katkımız var.

TBKP ve Yenilenme Süreci Üzerine

TBKP'nin yenilenme deneyimini inceleyen TBKP Büyük Kongresi, TKP ile TİP'in birleşmesi, yeni bir programatik anlayışın ortaya konması ve bu temelde yürütülen politik faaliyet sonucunda TBKP'nin yaşadığı yenilenme sürecinin kazanımları olarak şunları saptar:

-Teorik yenilenme sürecimiz, yeni sorunlara çözüm bulma arayışı bizi marksizmin kuruluşundaki yönteme; bilimlere, bilimleri gelişmesinin yeni sonuçlarına ve marksist olmayanlarda içinde tüm diğer değişim kuramlarına başvurmaya, onlardan yararlanmaya yöneltmiştir. Bu yönelim bize Marks, Engels, Lenin ve çağdaş birçok marksist gibi, insanlık düşüncesinin tüm kazanımlarından, bilimlerin günümüzdeki gelişme ve sonuçlarından yararlanarak yenilenmenin olanaklı ve gerekli olduğunu göstermiştir.

-Yalnızca statükoyu, mevcut rejimi eleştirmek ve gelecekteki "büyük günler"i beklemekle yetinmeyen, duruma bugünden müdahale eden, politik gündemde yer alan, gerçekçi ve yapıcı politik alternatifler ortaya koyan yeni politik anlayış, bize ülkemizde toplumsal gelişmenin temel sorununu kapsamlı şekilde ele alma, böylece geleneksel otoriter, merkezci devlet anlayışıyla sivil toplum arasındaki karşıtlıkta aktif ve etkili bir rol oynama olanağı vermiştir. Bu yaklaşım bizi toplumun bütün kesimlerine, düşüncelerimizi de somut gerçekliğe yakınlaştırmıştır.

-Bütün demokrasi güçleriyle diyalog, işbirliği ve mutabakatlar oluşturma politikası, bize marksist hareketin ülkemizdeki geleneksel yalıtlanmışlığından kurtulma olanağı vermiş, mücadelemize destek ve dayanışma sağlamış, görüşlerimizin kamuoyunda ciddiye alınmasına yardımcı olmuştur. Hiçbir partinin ya da toplumsal kesimin sorunları tek başına çözmesinin olanaklı olmadığı, bütün güçler arasında karşılıklı anlayış temelinde bir işbirliğinin zorunlu olduğu şeklindeki ilkesel görüşümüz, dışa açılan ve dışımızdakilerden etkilenmeye ve öğrenmeye açık bir yapıya ulaşmamızı sağlamıştır.

-Yenilenme, yasallaşma sorununu gündeme almamızı getirmiş ve bu uğurdaki mücadele 70 yıllık yasağın kırılmasını, komünizm tabusunun yıkılmasını olanaklı kılmıştır. Komünistlerin özgürlüğünün kazanılması, genel olarak düşünce, örgütlenme ve vicdan özgürlüğünün geri döndürülemez şekilde elde edilmesinin koşullarını hazırlamıştır.

-Yenilenme birlik sürecini güçlendirmiş, başka marksistlerle birliğin zorunluluğunu göstermiş ve TBKP'lilerin de katkısıyla Sosyalist Birlik Partisi kuruluş aşamasına gelmiştir.

-En önemli kazanımlarımızdan biri, parti içi yaşamın demokratikleşmesi, özgür tartışma, parti içi çoğulculuk fikirlerinin yaşam bulmaya başlamasıdır. Yeni parti ilkelerini, bizzat yeni bir parti yaşamı ortaya koyarak bulma yolu izlenerek, merkeziyetçi bir partiden, demokratik, çoğulcu, katılımcı bir partiye geçişte önemli deneyler elde edilmiştir.

-Yeni sorunlara çözüm bulma arayışı bizi marksizm dışı teorilere de değer vermeye yöneltmiş, teorik çoğulculuk anlayışı, hem insanlık düşüncesinin bütün kazanımlarından yararlanma, hem de marksizme de eleştirel yaklaşma yolunu açmış, böylece sürekli yaratıcı bir teorik çalışma için tutarlı bir çıkış noktası oluşturmuştur.

-Yenilenme bize bireyin önemini öğretmiştir. Soyut, fetişleşmiş bir kolektifin içinde eriyen, politik düşünüş ve davranışta farkları silikleşen birey yerine, bağımsız, özgür düşünme, karar alma sürecine aktif katılma, girişimcilik gibi özellikleriyle kollektifi zenginleştiren bireye yönelme, sürecin belirgin bir özelliği olmuştur.

-Toplumda ve partide erkek egemenliğinin bilincine çıkması, kadın üyelerin yeni tarzda aktifleşmeye başlaması, erkek üyelerin, bir ölçüde de olsa, partideki erkek egemen ilişkilere duyarlı hale gelmesi, yenilenme sürecinin bir başka önemli kazanımıdır.

-Doğal dengenin korunması, çevrenin tahribatının önlenmesi sağlanmadan toplumsal gelişmenin kazanımlarının bir anlam taşımayacağı, doğanın değerinin kavranması yenilenme sayesinde gerçekleşmiştir.

-Global sorunların önemi, dünyada gelişen ve demokrasi kültürünü hemen bütün sorunların çözümünün giderek uluslararasılaşması, yeni dünyadaki bütün demokratik güçlerle eşit haklı ve karşılıklı anlayış temelinde bir uluslararası işbirliği ve dayanışma anlayışını ortaya çıkarmıştır. Yasallaşma mücadelemize komünist partililerin yanı sıra, sosyal demokrat, yeşil, hümanist çok çeşitli güçlerin sağladığı büyük dayanışma, bu doğrultuyu daha da güçlendirmiştir.

-Yenilenme bize kendimize, geçmişimize, teorimize, ideolojimize, örgütsel yapılanmamıza, önyargısız, hiçbirşeyi fetişleştirmeden ve tabulaştırmadan eleştirel yaklaşabilme özelliğini kazandırmıştır.

TBKP Büyük Kongresi, somut deneyimden çıkan bu kazanımları bütün Türkiye sol hareketinin dikkatine sunar. Yenilenme bitmiş bir süreç değildir. Yenilenme çabalarımız ve bu konudaki tartışmalarımız sürecektir.

Tartışmalarımızda, yenilenme sürecimizin olumlu ve olumsuz deneyimleri konusunda farklı yaklaşımlar ve görüşler ortaya çıkmıştır. Kongremiz bu tartışmaların sürmesinde ve yaygınlaştırılmasında büyük yarar görmektedir.

TBKP'liler bundan sonra da, diğer marksistlerle birlikte kendilerini, marksist teoriyi, parti anlayışlarını ve politikalarını yenileme çabalarını sürdüreceklerdir.

TBKP BÜYÜK KONGRE KARARLARI

Kadın Sorunu Üzerine

Kadının özgürleşme mücadelesi, cinsiyetinden dolayı uğradığı baskı ve eşitsizliğe karşı veriliyor. Bu mücadele onun milliyetinden ya da sınıfından dolayı uğradığı baskı ve eşitsizliğe karşı mücadelesini yadsımıyor.

Parti üyesi kadınlar, bir yandan parti içindeki erkek-egemen anlayış ve uygulamalarla mücadele ederek, öte yandan toplumun bütününe yönelik projeler sunan partinin her alandaki politikasının aynı zamanda erkek-egemen toplumun dönüştürülmesi hedefiyle bağlanması için çalışarak, merkezinde kadın-erkek eşit bireylerin bulunduğu bir toplum uğruna belirleyici katkıda bulunacaklardır.

Partili kadınların somut konumlarını gözetlemek parti içindeki erkek-egemen anlayış ve uygulamalarla mücadele etmek amacı ile "*parti içindeki kadın ayrımcılığını gözetleme grupları*" oluşturulması ve bu grup çalışmalarının önünü açıcı önlemler alınması ve desteklenmesi. Bu aynı zamanda kadın üye sayısının düşük ama nedenlerinin araştırılması ile birlikte yürütülerek kadın-erkek tüm üyelerin yönetime eşit katılımının sağlanmasını getirecektir.

Parti yaşamındaki kadın ayrımcılığının giderilmesi, aynı zamanda erkeklerin özgürleşmesi anlamına gelmektedir. Buradan hareketle erkek-egemen anlayışın bilince çıkması amacı ile erkek üyelerin katıldıkları, özel yaşamlarında ve parti yaşamında eşitsizliğin ele alındığı toplantıların yalnızca partili kadınların değil, tüm yönetim kadrolarında yer alan erkek üyeleri tarafından da düzenlenmesi,

Soldaki tüm partilerin erkek-egemen anlayıştan hareketle "erkek partisi" olmaktan çıkarılması doğrultusunda kadın üye sayısının artmasına paralel olarak artan ölçüde kota getirilmesinin ilkesel olarak benimsenmesi ve desteklenmesi,

Kongre bu önerileri karar altına alır.

Gençlik Üzerine

Tüm insanlık tarihinde üzerinde en fazla durulan kesimlerden biri olarak gençlik, özellikle komünist partilerde, "*parti rezervi*" anlayışıyla kendini gösteren faydacı yaklaşımın olumsuz sonuçlarını yaşamıştır. Onun çoğulcu, yenilenmeci, genç kimliği bastırılmış, yaşıtlarından koparılmış, yalnızlaştırılmıştır. Gençlik, "*öncü parti*" anlayışının olumsuz sonuçlarını yaşamıştır. Esas itibariyle "*yenilenmenin bizzat kendisi*" olan gençliğin önünün açılması, toplumsal gelişmenin kazancı olacaktır.

Bu temelde günümüzün çağdaş partisinin, taraftar kazanma mantığı ile gençliği örgütleme, gençlik adına örgüt kurmaya ihtiyacı yoktur. Bu anlayış kesin olarak reddedilmelidir. Gençlik, parti içersinde sadece günlük-pratik işlere koşturan bir mantıktan kurtarılmalıdır. Gençlik yenilenmenin taşıyıcısı olarak görülmeli, aktif politika yapmasının önündeki engeller kaldırılmalı, bu konuda gençlikten yana tutum alınmalıdır.

- "*Gençlik içinde çalışma*" anlayışı kavram olarak reddedilmeli, bunun yerine, demokrasinin yaşam biçimi olarak kavranmasında, sivil toplumsal örgütün yaratılmasında gençliğin rolüne ve onun çoğulcu yapısına değer verilmeli, parti içerisinde genel politik süreçlere katılan gençliğin, kendi sorunları temelinde örgütlenmesine ve yaşıtlarıyla birlikte davranmasına değer verilmelidir. Bu süreçte parti, ve parti örgütleri belirleyici olmamalı, genç üyelerin kendi insiyatifleriyle davranmasının önü açılmalıdır.

Gençliğin özgürce siyaset yapabilmesinin, toplumsal gelişmeyi engelleyen yasakların kalkmasında, demokrasinin içselleşmesinde belirleyici önemi vardır.

Öğrenci gençliğin siyasal partilere, önceden izin almaksızın derneklere üye olabilmesi hakkının sağlanması ve bu konudaki girişimlerin desteklenmesini, kongremiz karar altına alır.

Kıbrıs Sorunu Üzerine

"*Kongremiz, Kıbrıs sorununun önemi açısından bu konuda özel bir karar almalıdır*" önerisi kongremizde kabul edilmiştir.

Kıbrıs sorunu; Türkiye'nin olduğu kadar bölgemizin, Ortadoğu'nun barışçı geleceğini ilgilendiren bir sorundur.

Dünyamızda, AGİK zirvesinde alınan kararların da somutladığı gibi uluslararası sorunların barışçı ve karşılıklı görüşmeler, diyalog, uluslararası hukuk ve adalet duyguları çerçevesinde çözülmesi yönünde geri çevrilemez, güçlü bir eğilim ortaya çıkmıştır.

Kıbrıs sorunu bugün hala çözülmemiş, kanayan bir yara durumundadır. Hükümet, Kuzey Kıbrıs'a Türkiye'nin bir eyaleti gözüyle bakmakta, Kıbrıslı Türklerin gelecekle ilgili iradeleri baskı altında tutulmaktadır. KKTC'de Denktaş yönetimi demokratik muhalefeti susturmaya çalışmakta, sorunun barışçı çözümünü güçleştirmektedir.

Kıbrıs sorunu Türk ve Rum Kıbrıs'lı halkların karşılıklı görüşmeleri ve uluslararası bir forum yoluyla, BM Genel Sekreteri'nin girişiminde, BM gözetiminde çözülmelidir.

Her durumda sorun Kıbrıs'ın bağımsızlığı, toprak bütünlüğü ve her iki halkın adil biçimde çıkarlarının korunması temelinde, iki toplumun bağlantısız, bağımsız, demokratik, federal bir çözüme kavuşturulmalıdır.

TBKP BÜYÜK KONGRESİ

Sonuç Bildirgesi

Türkiye'de 70 yıllık yasağın ardından komünistlerin ilk yasal kongresi olan TBKP Büyük Kongresi komünistleri bugüne getiren tüm yoldaşları ve dostları sevgi ve saygıyla selamlar. Politik cinayetlerde; işkence tezgahlarında yitirilen, onlarca hapis ve sürgünde boyun eğmeden direnen komünistlerin, devrimcilerin anısı önünde saygıyla eğilir. İnançları uğruna mücadele ettikleri için hapiste bulunan tüm insanları, yurttaşlık hakları gasp edilen, bu yüzden ülkeye gelemeyen politik göçmenlere, yurt dışında bulunan parti üye ve yandaşlarımızı ve demokratları, yurtseverleri selamlar.

TBKP Büyük Kongresi Körfez'de patlak vermek üzere olan savaşa hayır dedi. BM Güvenlik Konseyi'nin Irak'a Kuveyt'ten çekilmesi için verdiği sürenin dolduğu şu saatlerde, barış çağrımızı yineliyoruz. Ne Irak ne ABD, insanlığı felakete götürecek bir savaşı başlatmamalıdır. Türkiye, hiçbir biçimde böyle bir savaşa katılmamalıdır. Parlamento bu olağanüstü dönemde sürekli toplantı halinde olmalı, yetkisini hiçbir kişi ve kurumun kullanmasına izin vermemelidir. Türkiye, asıl barışçı bir çözüm için Filistin sorunu da dahil olmak üzere, Ortadoğu'da bir uluslararası konferansın toplanmasını desteklemeli, bölgede barış, demokrasi ve istikrar doğrultusunda bir rol oynamalıdır. Kongremiz, tüm barışseverleri savaşa gitmemeye çağırıyor.

TBKP Büyük Kongresi, Litvanya'daki kan dökülmeye kadar varan gelişmeleri büyük bir kaygıyla karşılar. Sovyetler Birliği'ndeki çok karmaşık sorunların, ne olursa olsun, zor yoluyla, askeri önlemlerle çözülemeyeceği, bunun hiçbir şekilde haklı gösterilemeyeceği açıktır. Sovyet yönetiminin insan hakları ile hiçbir şekilde bağdaşmayan bu uygulamaları, yenilenme sürecine de zarar vermektedir.

TBKP Büyük Kongresi, geçmişte Buharin, Troçki, Zinovyev gibi sayısız komünistin, Salih Hacıoğlu ve öteki yoldaşlarımızın, nice aydın,

işçi ve köylünün öldürülmesine, yığınsal cinayetlere bütün yaşamını adamış insanların partisinden koparılmasına, tasfiyelere yol açan sosyalizm idealiyle hiçbir ilişkisi olmayan Stalinist anlayışa karşı olduğunu açıklar, bu insanları saygıyla anar ve demokrasi ve sosyalizm mücadelemizin çıkarları için bu acı derslerin hiçbir zaman unutulmamasını ister.

TBKP Büyük Kongresi, Zonguldak maden işçilerinin şanlı eylemini selamlar. Madencilerin grev, toplantı ve gösteri yürüyüşü, özgürce görüşlerini açıklama haklarını kullandıkları için uğradıkları baskıları protesto eder. Başlatılan tüm koğuşturmaların durdurulması için herkesi çaba göstermeye çağırır.

Zonguldak eylemi, Türkiye'de bugüne kadar işbaşına gelen hükümetlerin, madenlerin teknolojik yenilenmesi ve ekonomik gereklere göre düzenlemesi sorununa hiç eğilmediklerini gözler önüne serdi. Hükümet derhal madencilerin istemlerine yanıt vermelidir. Madenlerin yeniden düzenlenmesi sorunu, madencilerin, sendikaların, teknik elemanların, bilim adamlarının, ilgili tüm tarafların katılımıyla çözülmelidir.

TBKP Büyük Kongresi, şu anda grevde bulunan tüm işçileri selamlar. Onların haklı istemlerinin yanında olduğunu vurgular.

Türk-İş'in 3 Ocak eylemi, ülkemizde genel grev hakkının fiilen elde edildiğini kanıtladı. Eyleme ülke çapında verilen destek genel grev hakkının meşruiyetini kanıtladı. Şimdi bu hakkın önünde duran tüm yasal engeller kaldırılmalıdır.

TBKP Büyük Kongresi, tütün emekçilerinin yanındadır. Türkiye'deki tarımsal sorunların aşılması, başta üreticiler ve üretici birlikleri olmak üzere, ilgili tüm tarafların katılımıyla çözülmelidir.

TBKP Büyük Kongresi kamu çalışanlarının sendikalaşma ve toplu sözleşme hakları uğruna verdikleri mücadeleyi destekler.

Türkiye Cumhuriyet'inin 2000'li yıllara taşıyacak ulusal çapta yeni bir mutabakata ihtiyacı vardır. Değişen dünyamızda, Türkiye'nin kendisine saygın bir yer kazanması buna bağlıdır. Türkiye'nin değişik nitelikteki sorunları, ancak böylesi ve mutabakat ile çözülebilir. Bunun için:

- 12 Eylül rejimi, tüm kurum ve uygulamalarıyla tasfiye edilmelidir.
- Ölüm cezası kaldırılmalıdır. 12 Eylül yargılamaları tüm sonuçlarıyla kaldırılmalı, tutukluların özgürlükleri iade edilmelidir.
- Yeni bir Anayasa yapılmalıdır. Bu Anayasa'nın hazırlanmasına, şimdiye kadar rejimden dışlanmış olan işçiler, komünistler, Kürtler, gençler, kadınlar ve islamcı akımlar da katılmalıdır.

SAVAŞA HAYIR

Adımlar dergisi elinizdeki bu son sayı ile sizlere veda ediyor. Ancak bir son görev olarak Adımlar'ın merkez bürosu, Adımlar Haber Merkezi olarak Körfez Savaşı'nın bitimine kadar "Savaşa Karşı Enformasyon Toplama ve Yayma" işlevini yerine getirmeye çalışacaktır. Adımlar Haber Merkezi'ne gelen, ve basına yansımayan, ülke içinde ve dışında gerçekleşmiş protesto eylemlerini, savaş karşıtı demeç ve görüşleri, başta basın kuruluşlarına, siyasal partilere, milletvekillerine, cezaevlerindeki politik tutuklulara, sendikalar, odalar gibi mesleki kurum ve kuruluşlara gönderilecektir.

Kuruluşunuzun ve kuruluşunuza bağlı şubelerin, üyelerinizin girişimlerini, yaptıkları eylemlerini Faksla, PTT aracılığıyla veya telyefonla Adımlar Haber Merkezi'ne iletmenizi bekliyoruz.

Eski Adımlar temsilçisi arkadaşlarımızdan bulundukları bölgedeki savaş karşıtı her girişimi, protesto eylemlerini, Haber Merkezi'ne iletmelerini rica ediyoruz.

Telefon: 516 97 65 - 66
Faks: 516 11 79
Adımlar Dergisi Yazıişleri Müdürü
Hüseyin Çakır

Cumhuriyet tarihindeki kamplaştırıcı, kin ve düşmanlık duygularını körükleyen tüm uygulamalar ortadan kaldırılmalı, geçmişin tüm yaraları sarılmalıdır. Cumhuriyet tarihinde politik nedenlerle idam edilmiş ayrımsız herkesin itibarı iade edilmeli, komünistler aklanmalıdır. Başta Nazım Hikmet olmak üzere, politik nedenlerle yurttaşlıktan çıkarılanların yurttaşlık hakları iade edilmelidir. Türk-Kürt tüm politik tutuklular salıverilmelidir.

- Mustafa Suphi'lerden başlamak üzere günümüze kadar, komünistlere, devrimcilere ve ilerici güçlere karşı işlenen cinayetler aydınlatılmalıdır. Kontr-gerilla ile ilgili iddialar araştırılmalı ve sonuçları kamuoyuna duyurulmalıdır.

TCK'nun 141-141 ve163. maddeleri üzerine yasa değişiklikleri derhal parlamentoya getirilmeli ve kaldırılmalıdır. Hala bu maddelerden hüküm giymiş insanların hapiste bulunması, ülkemiz için utanç vericidir. O nedenle yasalar parlamentoda ele alınıncaya kadar bu maddelerden hüküm giymiş olanlar şartlı salıverilmelidir.

- Temel hak ve özgürlüklerin yaşama geçmesi, işkencenin önlenmesi, cezaevlerinin zindancı anlayıştan kurtarılması için parlamento başta olmak üzere, toplumun değişik düzey ve alanlarında Türkiye'deki hukuk, mevzuat ve birimleri oluşmalıdır. TBKP Büyük Kongresi insan hakları uğruna mücadele eden tüm kişi ve kuruluşları destekler.

Bugün Irak, İran, Suriye ve Türkiye sınırlarında alınan olağanüstü önlemlerin ve burada bulunan askeri yığınakların Körfez gerginliği koşullarında Kürt halkına yönelik bir kırıma dönüşmesi tehlikesi vardır. Kürtlerin tarihi, böylesi kırımların tarihidir. İran, Irak, Suriye ve Türkiye, bugüne kadar aralarındaki tüm anlaşmazlıklara karşın Kürt halkının özgürlük mücadelesinin bastırılması doğrultusunda davranmışlardır. Özal'ın en son olarak Irak'daki Kürt sorunundan söz etmesi, sıcak bir savaş durumunda nelerin olabileceğinin açık bir göstergesidir. Kürtlerin yaşadıkları dört ülkede de, yığınsal zorla göç ve bölgenin insansızlaştırılması ve imhası söz konusudur. Oysa savaşın tüm olumsuzluklarını, sıcaklığını enselerinde hisseden Kürtler bu sorunda taraf bile değillerdir.

Körfez krizinin çözülmesi için BM Genel Sekreteri'nin barış girişimleri ve bölgedeki tüm sorunların çözümü için toplanmasını talep ettiğimiz uluslararası konferans Kürt sorununu da gündemine almalıdır.

TBKP Büyük Kongresi, Kürt halkı üzerindeki baskıları kınar. Sorunun adil, barışçı ve demokratik çözümü için baskılara derhal son verilmeli, olağanüstü hal kaldırılmalı, gerekli yasal ve moral alan açılarak Kürtlerin kendi kimlikleriyle sorunun çözümüne katılmaları sağlanmalıdır.

Gençliğin toplumda söz hakkı ve katılım sorunu, özgürlük istemini kendi bakış açısı ve kavrayışıyla anlamlama çabası, gençlik içindeki kültürel, politik tüm etkinliklerin bütünü, sonsuz bir özgürleşmeyle insanlığa katkıdır.

TBKP Büyük Kongresi, gençliğin toplumun değişimine özgürce katkısını yapmasına yönelik, sivil toplumun yaratılması sürecindeki her türlü bağımsız gençlik hareketini destekler.

Türkiye nüfusunun yarısını kadınlar oluşturuyor. Böylesi bir çoğunluğun sorunları, tüm toplumu ilgilendirir. Tüm toplum için önemli sonuçlar doğurur. Geleceğin kuşaklarının ve tüm toplumsal değerlerin yaratılmasında kadınların belirleyici rolleri gözönüne alındığında, bu, aynı zamanda geleceğin sorunudur.Kadınların eşitlik ve özgürlük istemleri eksiksiz sağlanmalıdır. Bu doğrultuda toplumda ve tüm siyasal örgüt ve kurumlarda pozitif ayrımcılık desteklenmelidir. TBKP Büyük Kongresi, ülke nüfusumuzun yarısını oluşturan kadınların yaşamın tüm alanlarında etkin olabilmeleri için getirdikleri tüm talepleri destekler, kadınların özgürleşmesi sorununu toplumun demokratikleşmesinin ve yenilenmesinin önemli bir göstergesi sayar.

TBKP Büyük Kongresi, Türkiye'nin ciddi ekolojik sorunları bulunduğundan yola çıkarak, ülkemizdeki çevre sorunu alanındaki tüm yasaların ve mevzuatların insanın doğayı tahribini önleyecek ve gelecek kuşaklara sağlıklı bir Türkiye bırakabilecek şekilde düzenlenmesi gerektiği görüşündedir. Toprak erozyonu gibi, orman tahribi gibi, denizlerin, akarsuların kirlenmesi gibi sorunların yanı sıra, sanayi tesislerinin yarattığı kirlenme gibi ciddi sorunlar, ancak sürdürülebilir kalkınma anlayışı benimsenerek çözülebilir. Türkiye, çevre korunmasına yönelik tüm uluslararası konvansiyon ve anlaşmalara katılmalı, bu alanda üstlendiği tüm yükümlülükleri yerine getirmelidir.

TBKP Büyük Kongresi halkımızın dikkatini bütün bu sorulara çeker, Türkiye'yi 2000'li yıllara götürmek isteyen herkesi bu görüşleri dikkate almaya çağırır.

Sosyalist Birlik Partisi Genel Yönetim Kurulu

Türkiye 2. Cephe Olmamalı

26-27 Ocak 1991 günlerinde İstanbul'da toplanan SBP Genel Yönetim Kurulu son gelişmeleri görüşerek sonuçlarını kamuoyuna duyurma kararı almıştır.

DERHAL ATEŞKES KARARI ALINMALI VE ORTADOĞU BARIŞ KONFERANSI BM GÖZETİMİNDE BAŞLATILMALIDIR.

Körfez savaşı bölgesel bir sorun olmaktan çıkmış ve tüm insanlığın geleceğini büyük bir felakete sürükleyen sürece girmiştir. Taraflardan hiç biri bu savaşın galibi olmayacaktır. Yitiren yalnızca taraf ülkeler olmayacak, bütün insanlığın geleceği geriye dönüşü olmayan yıkımlarla sonuçlanacaktır.

Başlangıçta yalnızca Irak'ı Kuveyt'ten çekilmeye zorlamak ve "meşru" yönetimin yeniden Kuveyt'e dönmesini sağlamak gibi sınırlı hedefleri ifade eden ABD ve batılı müttefiklerinin Ortadoğu ve Körfez'e yönelik somut planlarının bundan ibaret olmadığı da ortaya çıkmıştır. Irak'a demokrasi götürmek, bölge haritası üzerinde "yeni düzene" uygun değişiklikler yapmak, ABD ve müttefiklerinin çıkarlarını güvence altına almak için Ortadoğu'da askeri bir güvenlik sistemi tesis etmek yolundaki hesaplar artık gizlenememektedir.

ABD ve Müttefiklerinin Ortadoğu'kda kalıcılığı üzerine geliştirilen hiçbir plan bekleneni vermeyecektir. Sorunun çözümü öncelikle müdahaleci bütün güçlerin bölgeden elini çekmesiyle başlayacaktır. Ateşkes kararı alınmalı ve Ortadoğu Barış Konferansı BM gözetiminde gecikilmeden başlatılmalıdır.

TÜRKİYE SAVAŞIN 2. CEPHESİ DEĞİL BARIŞ CEPHESİ OLMALIDIR

Krizin başlarından bu güne değin ABD'nin rotasında bir savaşla Türkiye'nin geleceğini birleştiren iktidar tam bir aymazlık ve sorumsuzluk içine girmiştir. 17 Ocak 1991'den itibaren üsler kullanılmış ve beş gün halktan ve TBMM'den gizlenmiştir. ABD yanlısı TV ajanslarına ekranlar sonuna kadar açılmış ve milyonlarca insan tek yanlı enformasyon bombardımanına tutulmuştur. Türkiye fiilen üsleriyle topraklarıyla savaşın içine sokulmuştur. Türkiye'nin savaş gerilimine sokulması başta çocuklar, yaşlılar olmak üzere bütün insanlarımız üzerinde büyük tahribatlar yaratmıştır. İktidar baştan beri halkı yanıltmakta ve savaş hali yok demektedir.i Öte yandan "Savaşa Hayır" diyenler gözetim altına alınmakta, savaş karşıtı toplantı ve gösteriler yasaklanmakta ve barış istemine gözdağı verilmektedir.

SOSYALİST BİRLİK PARTİSİ SAVAŞ KARŞITI HER ÇABANIN İÇİNDE VE YANINDA OLACAKTIR.

Partimiz, başta Cumhurbaşkanı olmak üzere iktidarın savaş kışkırtıcılığına ve ülkemizi ABD'nin yanında savaşa sokma engellerine karşı her türlü çabayı gösterecek ve bu yoldaki etkinliklerin içinde ve yanında yer alacaktır. Bu doğrultuda SBP aşağıdaki etkinlerin düzenlenmesini kararlaştırmıştır.

-Ankara'dan ADana'ya ve Tatvan'a "BARIŞ TRENİ" kaldırılacaktır. Barış Trenine bütün barışseverler katılacaktır. (Ayrıntısı sonra açıklanacaktır.)

- Savaştan yana tek yanlı yayınları ile halkı oyalayan ve yanıltan TV'yi protesto etmek için "TV'yi örtelim" kampanyaları başlatılacaktır.

- Yurt dışı yayın ve ajanslar izlenerek, savaşa ilişkin ve gerçeğe yakın bilgilerin, insanlarımıza anında ulauştırılmasına çalışılacaktır.

- Savaşa karşı siyasi parti ve sivil toplum örgütleriyle barış gösterdilerinde eylem ve güçbirliği yapılacaktır.

- Bilim adamlarımızın, gazeteci-yazarlarımızın, sanat ve kültür adamlarımızın savaşa karşı daha etkin rol almaları için girişimlerde bulunulacaktır.

KÜRTÇE'DEKİ DEĞİŞİKLİK KİMLİK YAŞAMINDA DA DEĞİŞİKLİĞİ ÖNGÖRMELİDİR

Kürt dili üzerindeki düzenlemeleri bir adım aynı zamandae da kürt halkının bir kazanımı sayıyor, ama yapılan değişiklikleri yeterli görmüyoruzk. Ana dilden basım-yayın yasağını ortadan kaldırmak 142. maddenin fıkraları ile Anayasa değişikliği de bir zorunluluk olmuştur. Bu evrede 2932 de bir değişikliğin getirilişi Kürt halkı üzerinde yeni pazarlıklara mı giriliyor kuşkusunu da doğurmaktadır. Çünkü yapılması düşünülen değişiklikler Kürtlerin kimlik yaşamında bir değişiklik getirmemektedir. Çünkü kürt dili ve kültürü üzerindeki yasalaer büyük ölçüde korunmaktadır.

Sorun savaş fırsatçılığının, savaş sonrası döneme hazırlığın uzantısı olarak ele alınmamalıdır. Ayrıca temel insan hak ve özgürlükleri konusunda yasaların azaltılması, cezaların indirilmesi gibi bir yaklaşım gütmek yerine onun önündeki engellerin bütünü ile kaldırılmasını sağlamak gerekmektedir.

SBP kürt halkının kendi kimliklerinin korunması ve geliştirilmesinin önündeki engellerin tümden kaldırılması konusundaki çabasını sürdürecektir.

BARIŞ İSTEMİMİZ DEMOKRASİ SAVAŞIMIMIZIN AYRILMAZ TEMEL UNSURU OLACAKTIR.

KADIN ÜZERİNE TEZLER

Kadın üzerine tezlerimiz bir ilk çalışma, bir başlangıç (en azından bizim için). Kongre tezleri kapsamında çıkması onun Kongre'de son biçimini alacağı anlamına gelmiyor.

Tezlerde değindiğimiz pek çok konu (örneğin; Marksist kuramın kadın sorununa yaklaşımının eleştirilmesi, sorunun Türkiye'ye özgü boyutları vb.) araştırmayı, daha da derinleştirmeyi gerektiriyor. Yanıt bekleyen sorular var. Tartışılması gerekiyor.

Tezlerde eksik kalan, geliştirilmesi gereken konular mutlaka vardır. Tartışmaları sürdürdükçe bunların giderileceğine inanıyoruz. Tartışmaların kapsamını tez çerçevesi ile sınırlı görmediğimiz gibi, sonutça ortak bir görüş birliğine varmayı da amaçlamıyoruz. Bizce önemli olan, bağımsız kadın hareketinin dünyadaki ve Türkiye'deki gelişmesine kendi katkımızı yapabilmek.

'KADIN' ÜZERİNE

"Kadın ile erkek birbirleri karşısında gerçekte insandırlar, ve eğer cinslerden biri cins olarak lekelenirse, o zaman kaybeden insanlığın kendisi olacaktır."

Juliet Mitchell

Kadınların ezilmesi tarihsel bir olgudur. İnsanlık tarihinin tüm toplum biçimlerinde ortak özelliktir. Değişen yalnızca baskının biçimi olmuştur. Arasında Marks ve Engels'in de bulunduğu pek çok toplumbilimci, her hangi bir toplumda kadının durumunun o toplumun uygarlaşmasının bir ölçüsü olduğunda birleşiyor. Ancak başta Marksizm olmak üzere hiçbir toplumsal kuram, kadının durumunu sorgulamakta ve çözümler geliştirmekte tek başına yeterli olamadı. Sosyalist toplumlarda da bugün hala kadın sorununun var olması, konunun ortaya çıkması ve çözülmesinde çok farklı boyutların bulunduğunu kanıtladı. **Kadın sorunu, Marks ve Engel'in öngördüğü, Marksistlerin de savunageldiği, sınıfsal önermelerle tanımlanmakla eksik kaldı.** Sınıfın kurtuluşu otomatik olarak kadının kurtuluşunu getirmedi. Her toplumda kadına tanınan kimi haklar oldu, oluyor. Ama dünyamız kadınların eşit olduğu bir ülke ve düzen henüz tanımadı.

Kadın sorununa kendi temel paradigması ile yaklaşan Engels, kadının ezilmişliğini emek sermaye çelişkisi ile ele alarak, özel mülkiyetin doğuşunu, kadının toplumsal üretim dışında kalmasını kadınların ezilmesinin işbölümünün biyolojik farklılıktan doğmadığını doğru olarak belirlemekle birlikte, bu işbölümünü sorgulamadı, buna eleştirel yaklaşmadı. Kuramını belirlerken, özel mülkiyet öncesi kadının görece özgür ve üstün olduğu anarerkil toplumu ele aldı, kıyaslamalar yaptı. Ancak var olan antropoljik bulgular, böyle bir düzenin varlığı konusunda yeterli ve kesin bilgiler vermiyor. Eğer böyle ayrıcalıklı bir kadın yaşadıysa bile, sosyalist ülkelerde kadınların durumu bu öngörüyü doğrulamıyor. Bu ülkelerde kadın hakları yasalarda hemen tanındı. Ancak "eşit haklılık" ile "eşitlik" ayrı kavramlar olarak ele alındığında, Ekim Devrimi'nden sonra sağlanan "eşit haklar"ın otomatik olarak "eşitlik" getirmediği açıkça görüldü. Ne kadar toplumsallaştırılırsa toplumsallaştırılsın, çocuk bakımı, beslenmesi vb. hala 'kadınca' görevler, kadınların sorumluluğu altında. Ailenin reisi erkek. Egemen kültür her alanda sürüyor. Özel mülkiyet koşullarında eve kapanan kadının kurtuluşunu temel olarak özel mülkiyetin ortadan kaldırılmasına bağlayan Marks, bunun tek başına yeterli olmadığını söylüyor. Ama 'yeterli olmayanın' ne olduğu çok fazla irdelenmiyor. Marks'ın ardıllarının da, ne yazık ki, bu konuda dişe gelir bir çalışması yok. Marksizm ve kadın konusu, tez çalışmaları kapsamında derinleşerek yürütülmelidir. Uzun yıllar, Marksistler içinde pek çok konuda olduğu gibi kadın sorununun da devrimle çözüleceği indirgemeci yaklaşımı egemen oldu. Bu beklenti pek çok alanda kuramsal çalışmayı 'gereksiz' kıldı. Bilinenlerin yinelenmesiyle yetinildi. **Marksist kökenli sol, kadın sorununu irdelemekte geri kaldı.** Nitekim, kadın sorununda bir başka kuramsal bakış açısı olan feminizm, Marksist sol dışında doğdu, gelişti.

Marksizmi kendi başına bir bilim olarak görmek, onu sosyoloji biliminin yerine geçirmek yanlışı sorun(lar)ın diğer boyutlarının gözden kaçırılmasına yol açtı. 'Alt yapı belirlemeciliği' diğer belirleyenlerin tanınmasını ve irdelenmesini önledi. Kadının konumunu salt üretim içindeki yeri ile tanımlamak, toplumlar-

da içselleşmiş olan cinsiyetçi kültürün belirleyici önemini arka plana itti.Kapitalist ya da sosyalist tüm toplumlarda ortak payda cinsiyetçi kültür, erkek egemen ideolojisidir cinsiyetçi işbölümünü eleştiren Feminizm, cinsiyetçi kültürün kadın sorunundaki belirleyici etkisini sorguladı. Özel olanı ele aldı, 'özel olanın politik olduğu'nu söyledi. Bugün kadın sorunu, ne onun üretimdeki yeri ne de cinsiyetçi kültür ve dışlanarak açıklanamaz. Sorunun çok bilinmeyenleri çok boyutları var. İşte tam bu noktada, kuramsal çoğulcu bakış açısı gerekli oluyor.

Sorunun Türkiye boyutları ele alınırken, özgün koşullar (erkek şovenizm " erkek millet" vb., Osmanlı savaşçı geleneği, Müslümanlığın etkisi, köylülük, gelenek-görenekler, militarizmin etkisi ve daha pek çok..) mutlaka irdelenmek durumundadır.

Toplumun derin demokratikleştirilmesindeki kuramsal bakış açısı, kadın bakış açısı dışlanarak doğru belirlenemez; bu da toplumdaki cinsiyetçi kültürün, erkek egemenliğinin de sorgulanması demektir. Kadının yıllarca biriktirdiği olumlu değerler, bu belirlemeyi zenginleştirecektir.

KADIN SORUNU GENEL İNSANLIK SORUNUDUR

Tüm ülkelerde kadın nüfusu % 51-53 ile çoğunlukta. Böyle bir çoğunluğun sorunları tüm toplumu ilgilendirir, tüm toplum için toplumsal sonuçlar doğurur. Geleceğin kuşaklarının ve tüm toplumsal değerlerin yaratılmasında kadının belirleyici önemi gözönüne alındığında, gelecek kuşakları da etkileyen bir sorundur. Tıpkı ekolojik sorunlarda olduğu gibi tüm toplumun zarar görmesini önleyebilmenin yolu kadının özgürleşmesi, kadın haklarının eksiksiz sağlanmasıdır. İnsanlar arasında hakları en çok çiğnenenler kadınlardır.

Karşılıklı bağımlılık, etkileşme, bütünleşme sürecindeki dünyamızda; hiçbir ülke ekonomik, toplumsal, politik, kültürel bakımdan bu sürecin dışında düşünülemez.Toplumsal ve politik gelişmeler böyle bir süreç içinde ele alınmalıdır. Bu evrensel, global etkileşim, karşılıklı bağımlılık, kadın sorunu gibi çözümü ekonomik iyileşmeye, derin demokratikleşmeye ve erkek egemen kültürün değiştirilmesine bağlı bir sorunda; çok daha önemlidir.

Kadın sorunu giderek globalleşen insan haklarının önemli bir parçası olmakla birlikte, genel bir insanlık sorunudur.Kadın sorunu global bir sorundur. Bu nedenle de her sınıftan kadınları kapsar. Son yıllarda Japonya gibi geleneksel toplumlardan Üçüncü Dünya ülkelerine kadar. Kadın hareketinin yapılması önemli bir olgudur.

DEVLET ERKEK-EGEMEN İDEOLOJİSİNDEN KURTARILMALIDIR

Devlet, tarihi boyunca egemen sınıfın ideolojisini taşıdı, taşıyor. Devletin her toplum biçiminde ortak olan ideolojisi erkek-egemendir. Sosyalist devlet de cinsiyetçi işbölümünü değiştirmek bir yana, korudu. (Bugünün perestroykasında bile kadın sorunu erkek-egemen anlayışla ele alınmakta; kadın eve kapanmaya davet edilmektedir.)

Devletin burjuva, sosyalist, Kemalist vb. ideolojisinden kurtarılmasını istemek yetmez. Onun,tüm bunların yanı sıra erkek-egemen ideolojisinden kurtarılması zorunludur. Aksi durumda, devlet toplum nüfusunun çoğunluğu üzerindeki en büyük kurumsal baskı aracı olma niteliğini sürdürecektir. Kadının 'geleneksel' konumunu korumak niyetiyle iş yaşamında seyahat özgürlüğüne, bireysel yaşam biçiminden, aileye kadar el uzatan devletin küçültülmesi, kadın özgürlüğü alanında önemli bir adım olacaktır.

TOPLUMUN TEMELİ AİLE DEĞİL, BİREYDİR

Geleceğin toplumunun hedef ailesinin [illegible] olacağını, onun aile olarak tanımlanıp tanımlanamayacağını bugünden kestirmek güçtür. Kadınların ezilmesi koşullarında aile, cinsiyetçi işbölümünün korunması ve hatta güvence altına alınmasında bir araç olarak işlev görüyor. Var olan hukukla pekiştirilen aile vazgeçilmez bir 'değer' olarak korunuyor. Anayasalarda ailenin 'toplumun temeli' olarak belirtilmesi rastlantı değildir. Oysa, **toplumun temeli aile değil, bireydir.**

Ailenin parçalanmasını talep etmek kadının ezilmesinin giderilmesi savaşımında bir adım mıdır? Ailenin demokratikleştirilmesi ailenin korunması ile çakışıyor mu? Bu konularda tartışmaya ve araştırmaya gereksinim vardır. Ev işleri, kadının 'biyolojik alınyazısı' değildir. Erkeğin de aynı işleri paylaşması (yardım etmesi değil) gereklidir. Toplumda şiddetin en yaygın olduğu yer evdir. Aile içi şiddet kesinlikle dışlanmalıdır. Hiçbir insanın 'biyolojik üstünlüğünü' kullanma ve kanıtlamaya hakkı yoktur. 'Mutfak' ile 'yatak odası' arasına hapsedilmiş kalmak, aile içi şiddete katlanmak istemeyen kadının sorunu bireysel değil toplumsal sonuç doğurur. Bu konuda 'özel yaşamın dokunulmazlığı' adına tarafsız kalınamaz.

Genel olarak ailenin parçalanmasını bir istem olarak ileri sürerken, kadının aile dışı toplumsal, kültürel çevrede karşılaşabileceği zorluklar gözönüne alınmalıdır. Bu nedenle, bu konuda getirilen istem ve önerilerin hayata geçirilmesi kadınların kendilerinin değerlendirebilecekleri bir olgu olarak düşünülmelidir. Sonuçta neyi istediğine kadının kendisi karar verecektir. Bu noktada; bireyin kendi yaşam biçimini (tam eşit haklı nikahlı, ya da nikahsız, ya da tek başına) özgürce belirleme hakkı (ve bu hakkın yasalarla güvence altına alınması) önemli olmalıdır.

BAĞIMSIZ KADIN HAREKETİ

Genel insanlık sorunu olarak her sınıftan kadını kapsayan kadın sorunu, her sınıftan kadını bir araya getiren kadın hareketini doğurdu. Kadın hareketini burjuva, proleter ya da benzeri sıfatlarla ayırmak doğru değildir. Genel kadın hareketi bunların tümünü kapsar.

Kadın hareketinin tarihine

baktığımızda, feminist hareketin tabandan ve kendiliğinden gelişmesine karşılık, 'emekçi kadın hareketi'nin tepeden örgütlendiğini görüyoruz. II. Enternasyonal sonrası kadınları devrim mücadelesine kazanmak ana amacıyla 'devrimci kanat' tarafından tepeden örgütlendi. Kadın hareketinin Marksist partilerin ana desteği olmaları geleneksellesti. Uluslararası düzeyde UDKF, ulusal düzeyde de İKD örnekleri doğdu. Bu örgütler kadın haklarını değil ağırlıklı olarak politik hakları öne çıkardılar. II. Enternasyonal'in 'reformist' kanadı ise kadın eşitliğinin burjuva toplum çerçevesinde sağlanabileceği görüşüyle reformlara koyuldu. Bugün İskandinav ülkeleri, sosyalist ülkelerinden daha ileri kadın haklarına sahip.

Marksist hareket dışında gelişen feminist hareket ise geniş kadın kitlelerini etkileyerek 3. ve 2. dalga dönemlerini yaşadı. Feminist hareketin bugün içine girdiği durgunluğun sosyo-psikolojik yönleri araştırılmalıdır.

Türkiye'de kadın hareketinin tarihi oldukça eski. İlk kadın haraketlerine ve örgütlenmelerinin başlangıcı yüzyılımızın başına dek uzanıyor. İlk yığınsal kadın örgütü olarak ise İKD'yi görüyoruz. II. Enternasyonal'in 'devrimci kanat' geleneğine göre kurulan İKD de aynı yönde işlev gördü. Feminizmden etkilenmekten titizlikle kaçındı. Kadının konumunu değerlendirmede ve sorunun öteki boyutlarını görmede eksik kaldı. Kadınlara eksik bir kadın örgütü imajı verdi. Tüm bu eksikliklerine rağmen bir kadın örgütüydü ve kadın hareketinin Türkiye'deki tarihinin de bir parçasıdır. Türkiye'de kadın hareketinin, 1980'den sonra gelişen feminist hareketle başladığını söylemek doğru değil. Çünkü; kadınlar için ve/veya kadınlar tarafından oluşturulan her örgüt, kadın örgütüdür ve tümü de kadın hareketinin bir parçasıdır. Kadın hareketini feminist hareketten ibaret görmek,kadın hareketinin zenginliğini engeller. Kadın hareketi içinde feministler olduğu kadar feminist olmayanlar da yer alacaktır. Kadın hareketi çok renkli çok parçalı olmalıdır.

Kadın hareketi bağımsızlığını sınıftan, sınıfın ideolojisinden, o ideoloji çevresindeki örgütlenmeden bağımsız olarak tanımlar.

Kadın hareketine olumlu yaklaşan erkekler de kendi cinsiyetçi değerlerini sorgulamalıdırlar. Bu yapılmadıkça çiftestandartlılıktan kurtulmazlar. Kimi zaman 'erkek' dünyalarını değiştirmeleri, 'dünyayı değiştirmek'ten daha zor olabilir!

Nasıl ırkçılığın gerekçesi zencinin cildinin rengi olamazsa, cinsiyetçiliğin gerekçesi de bireyin kadın olması olamaz. Cinsiyetçiliğe karşı çıkan erkekler, evden başlayarak hayatın her alanında düşünce ve davranışlarını gözden geçirmelidirler. Toplumda yalnızca kadının değil, erkeğin de yeri sorgulanmalıdır. Kadın haklarını savunan erkekler, bunları yaparken kendi cinslerinden yana taraf olmamalıdırlar.

Cinsiyete dayalı işbölümünde eleştirel yaklaşan erkekler bulundukları örgütler, partiler içinde, yalnızca "bir erkeğin her yaptığını kadında yapabilir" değil, "bir kadının her yaptığını erkek de yapabilir" feminist söylemi yaşama geçirmelidirler. Aksi taktirde parti içinde de cinsiyete dayalı işbölümü sürer gider ve bunun sonucu ayrımcılıkta da en çok partiler zarar görür.

SONUÇ OLARAK

Şu çok açıktır ki, köklü toplumsal dönüşümlerden en çok çıkarı olanlar kadınlardır. Bu ifade karşısında, 'işçi sınıfı avukatlığı'na soyunanlar olacaktır. "İşçi kadınların çıkarı vardır" denilse susulacak belki. Ama bu susuş bile, binlerce yılın tortusu eşitsizlikler karşısında kadınların haklılığına bir kanıt değil midir?

İçinde TBKP'nin ve SBP'nin de yer aldığı tüm politik partiler erkek-egemen partilerdir. Onların bu niteliklerinin değişmesi gerekmektedir.

Parti üyesi kadınlar, bir yandan parti içindeki erkek-egemen anlayış ve uygulamalarla mücadele ederek, öte yandan toplumun bütününe yönelik projeler sunan partinin her alandaki politikasının aynı zamanda erkek-egemen toplumun dönüştürülmesi hedefiyle bağlanması için çalışarak, merkezinde kadın-erkek eşit bireylerin bulunduğu bir toplum uğruna belirleyici katkıda bulunacaklardır.

Partinin program ve tüzüğü, bu açıdan yeniden gözden geçirilmeli, bu çalışmanın sonuçları olduğu gibi program ve tüzüğe yansıtılmalıdır. Partinin topluma sunduğu projeler arasında, bir "kadın eylem programı" yerini almalıdır. Parti içindeki ayrımcı uygulamalar ve anlayışlar, sürekli izlenmeli, bunların giderilmesi için çalışmalar yapılmalıdır.

Bütün bu çalışmalar, ancak parti içinde oluşan ve tüzükten bağımsız hareket eden "kadın ayrımcılığını gözetleme grubu"nun yönlendiriciliğinde gerçekleşebilir.

Demokrasi ve sosyalizm uğrunda mücadele eden ve aynı zamanda "kadın ayrımcılığını gözetleme grubu"na katılan kadın partililer, bağımsız kadın hareketinin bir parçasıdırlar. Onlar, bağımsız kadın hareketinin bir parçası olarak davranabildikleri ve bu hareketten güç alabildikleri ölçüde önlerine koydukları dönüştürücü işlevi yerine getirebilirler.

Kadın özgürleşme mücadelesi cinsiyetinden dolayı uğradığı baskı ve eşitsizliğe karşı veriliyor. Bu mücadele onun milliyetinden ya da sınıfından dolayı uğradığı baskı ve eşitsizliğe karşı mücadelesini yadsımıyor.

Kadın özgürleşmesi için verilen mücadele, toplumun demokratikleşmesi ve toplumsal eşitlik için verilen mücadele ile hiçbir şekilde karşı karşıya konulamaz. Kadınların özgürleşmesi mücadelesindeki her kazanım, toplumun demokratikleştirilmesi ve toplumsal eşitlik için verilen mücadeleye belirleyici bir katkıdır. Bu katkı insanların özgürleşmesinin önünü açacaktır.

"Komünist Maskelerinizi Çıkarınca Kalan Tek Şey Kadını Hor Görmek ve Küçümsemek"

Süheyla Müjgan Tutuş

Kadınların kurtuluşu için, her ne kadar günümüze dek Radikal Feministler, Sosyalist Feministler ve Marksistler çeşitli teoriler üreterek başarılı olmuşlarsa da, henüz hiçbiri bütünsel bir teori geliştirebilmiş değildir.

Gerek Radikal gerekse Sosyalist Feministler çoğu yazılarında ve ürettikleri kuramlarda Marks ve Engels'in teorilerinden başlangıç noktası olarak yola çıkmıştır. Ancak daha sonraları Marksizmi veri olarak ele alıp geliştirmeye çalışmadıkları için, bu çalışmalar kadın hareketinin yeşermesinde ve başarılı olmasında en büyük rolü oynamasına rağmen, geçici bir eklemli çözümler karmaşasından ileriye gidememiştir. Marksizm, ne Feministler ne de Marksistler tarafından, Feminist bakış açısıyla bir bütün içinde incelenmemiş, Marksist erkek egemen partilerde Marksist Kuramın yorumu erkek bakış açısı çerçevesinde yapılmış, Feminist Kadın hareketi ise kendi işine yaradığını sandığı bölümleri alarak geliştirmeye çalışmıştır. Burada feminist hareketin Marksizm kuramının erkekler tarafından geliştirildiği, dolayısıyla erkek egemen bir kuram olduğu ön yargısı da önemli rol oynamıştır.

Sosyalist-Feminist kuramda kadının ezilmişliği, toplumsal üretim ve toplumsal çoğalma arasındaki ilişkiler çerçevesinde belirlenerek materyalist bir temele oturtulamamıştır.

Sosyalist-Feministler tüm kadınların özgürlüğünü ve bağımsız örgütlenmelerini savunuyorlarsa da, sınıf ayrımını aşan, çeşitli ırk ve uluslardan kadınların tek bir hareket içinde birleşmelerini engelleyici olguları doğurmaktadır.

Tüm bu ve daha birçok eksikliklere rağmen, sosyalist kadın bakış açısını ve kuramını geliştirmekte en başarılı kuramın Sosyalis-Feminst kuram olduğu açıktır.

MARKSİST KURAM KADINLARI EZİLMİŞLİĞİNİ SALT SINIFSAL AÇIDAN MI ELE ALIYOR?

Marksist kuramının tüm yetersizliğine ve klasik marksist düşünürlerin tüm kendi içinde çelişkilerine rağmen, Marksizm kadınların cins çelişkisinden dolayı ezilmişliğine de yönelik önemli ip uçları veriyor.

Ancak merkezine salt mülkiyet ilişkilerinin değiştirilmesini alarak geliştirilmiş ve bu yönde uygulanmış bir kuram, açıktır ki erkek egemen sınıflı toplumlarda, kadının kurtuluşunu sağlamak için yeterli olamazdı. Marksizm, feminist bakış açısıyla, bir bütün içinde incelendiği zaman kadınların ezilmişliğine ilişkin başta Marks, Engels ve Lenin olmak üzere birçok marksist düşünürü yapıtlarında erkek egemenliği, kürtaj, doğum, emek gücünün evde yeniden üretimi, iş bölümündeki cinsiyet ayrımı, fahişeliğin toplumsal değerlendirilmesinden, ailenin yapısına dek günümüzde hala geçerli olabilecek değerlendirmeler bulabiliriz.

"Kadın sorunu; proleter ve orta burjuva kadını için, aydın kadın için ve egemen sınıf kadını için vardır, ancak ait olduğu sınıfa göre bu sorun değişik şekiller alır."
Clara Zetkin
Nur mit der proletarischen Frau S.95

"Bir tarihsel çağ içinde değişim her zaman, kadınların özgürlüğüne doğru ilerleme derecesiyle saptanabilir; çünkü kadınla erkeğin, zayıfla güçlünün arasındaki ilişki, insan doğasının vahşete karşı zaferinin en belirgin olduğu yerdir. Kadınların özgürlük derecesi genel özgürleşmenin doğal ölçüsüdür."
Charles Fourier
Aktaran K.Marks Kutsal Aile S.259

"Kadın köleliği yaşayan ilk insandır, henüz köleler var olmadan o bir köleydi"
Auğust Bebel
Kadın ve Sosyalizm

"Kadının erkeğin egemenliğinden kurtuluş derecesi, özgürlüğünün en temel göstergesidir."
K.Marks

Marks und Engels Werke 4

"Kadının kurtuluşu için çıkarılan tüm yasalara rağmen, kadın hala bir ev kölesi olarak kalmıştır, çünkü bitmek tükenmek bilmeyen ev işi onu yıkıyor, boğuyor, aşağılıyor ve mutfağa ya da çocuk odasına zincirliyor. Kadın emeğini barbarca verimsiz, sinir bozucu, insanı yıpratan ve boşa uğraşılan bir yere harcıyor."

Lenin

Kadının Kurtuluşu

S.42-44,80

"Erkek-kadın ilişkisi, insanın bir başka insanla kurduğu en doğal olanıdır. Bu yüzden, bir ilişki, insanın doğal davranışının ne ölçüde insanileştiğini ve kendi insan özünün kendisi için ne ölçüde doğa haline geldiğini gösterir.

K.Marks

Özel Mülkiyet ve Komünizm

Lenin kadının cins çelişkisinden dolayı ezilmişliğine yönelik doğum kontrolünün sınıfsal ve cinsel karakterini ele almış, fahişeliği toplumsal açıdan değerlendirmiş ve kürtaj ile kısırlaşmayı yasaklayan yasalayın kaldırılmasının önemini vurgulamıştır.

Lenin

Kadının Kurtuluşu

S.26, 28-29, 30-32

Marks aile içinde cinsiyet ve yaşa göre emek ayrımında ve emek gücünün çoğalmasında kadının konumuna "Kapital"in üç cildinde yaptığı yorumlarla kadının ezilmişliğine ilişkin önemli noktaları saptamıştır. Ve daha da önemlisi kadının ezilmişliğini bireysel tüketim, emeğin değerlendirilmesi ve endüstrinin yedek ordusu kavramları çerçevesinde incelemiş ve kadın sorununu, emek gücünün yenilenmesi (ev işleri) ve çalışan sınıfın çoğalması (doğum) rolüne bağlayarak, ekonomik alandaki çalışmaları ile teorik bir başlangıç noktası geliştirmiştir.

Marks Kapital I. 379, 380-384

Marks'ın toplumsal yeniden üretim teorisine dayanarak oluşturduğu görüşleri, Sosyalist Feministler, son dönemlerde, kadının emek gücünün yeniden üretimindeki konumu kavramı çerçevesinde ele almışlardır.

Ancak oluşturdukları teoriler yetersiz kalmıştır.

Yine tarihte ilk kez kitlesel hareket içinde kadının bağımsız olarak örgütlenmesi gerektiğini Marks 1871 de Enternasyonal'de önerdi. Önerisi benimsenen enternasyonal örgütlerinde kadın grupları oluşturma kuralı koyulmasına rağmen, parti örgütlerine egemen olan erkek yönetici ve üyeler tarafından ciddi bir yaklaşımla ele alınmadığından başarılı olamadı. Diğer bir önemli faktör ise, kadınların bağımsız örgütlenmesinin, hareketi böleceği anlayışı idi.

Marks und Engels Werke 4

S.442-460

Marksist kuramcıların geliştiridği düşünsel ürünler kadınların kurtuluşu için yol gösterici bir teori olarak üretilebilirdi. Ancak marksistler bunu gerçekleştiremedi.

Marksist kuramın kadının kurtuluşu için gerekli bir teori olarak geliştirilmemesinde birçok etken rol oynamıştır. Günümüzde bu etkenlerin her ne kadar hepsi, bir tarihsel tahlil yapmadıkça, tam olarak ortaya çıkmayacaksa da, yine de birkaç etkeni sayabiliriz.

Bu konuya ilişkin en önemli etken kuşkusuz günümüzde olduğu gibi o dönemlerde de Marksist kuramı yorumlayan ve uygulamaya koyanların ezici bir çoğunlukla erkek olmaları ve dolayısıyla bir erkek bakış açısıyla değerlendirmeleri ve bu çerçevede taktik ve programlarını belirlemeleridir.

"Komünist maskelerinizi çıkarınca altında kalan tek şey kadını hor görmek, küçümsemek" diyen Lenin kadının ve başarılarının önemsenmediği suçlamalarını yapmıştır. Lenin erkeğin bu tavrının ne denli ciddi bir yanlışa yol açtığını açıklamak amacıyla; partili yoldaşların evde eşlerinin tüm yükü taşımalarına seyirci kaldıklarını eleştirmiştir. "Eski köle-efendi zihniyetini, hem partimiz içinde hem de insan kitleleri içinde, artık kökünden söküp atmalıyız."

Lenin Kadının Kurtuluşu

S.83 114-115

Clara Zetkin

S.129-160 Seçme yazılar ve konuşmalar

Marksist kuramın kadının ezilmişliği konusunda geliştirilememesinin ve politik yaşamda yanlış bir uygulamaya dönüşmesinde II. Enternasyonal'in görüşleri önem taşır. II. Enternasyonal'in belli başlı görüşlerini yansıtan Bebel'in "Kadın ve Sosyalizm" yapıtı ve Clara Zetkin'in görüşleri, kadın sorunu ile ilgili taktik ve programların temel çıkış noktası olmuştur. Bu dönemden sonra Marks ve Engels'in kadının ezilmişliği konusunda ürettiği teoriler ele alınmamış ve kadının kurtuluşunun sosyalizmde kendiliğinden gerçekleşeceğini savunu

SOSYALİZMDE DE KADIN SORUNU ÇÖZÜLMEDİ: SINIFIN KURTULUŞU BERABERİNDE KADININ KURTULUŞUNU GETİRMEDİ

Marksistlere yöneltilen en sık eleştirilerden olan bu görüşlere bir başlangıç da olsa açıklık getirmeye çalışacağım.

Sosyalizmde de kadın sorunu çözülmedi eleştirisini getiren kişiler sosyalizmin gerçekleştiğinden, dünyanın her hangi bir ülkesinde sosyalizme geçiş sürecinin tamamlandığından yola çıkıyor.

Ben bu görüşe katılmıyorum. Eğer biz Marksistler sosyalizmi, insanın insan tarafın-

dan her türlü sömürüsünün son bulduğu, yani hiçbir bireyin cins, ırk, ulus, yaş, yaşam tarzı veya sağlığından dolayı ezilmediği, sömürülmediği ve toplumdan soyutlanmadığı bir toplum şekli olarak tamamlıyorsak ki ben öyle algılıyorum, o zaman günümüze dek daha hiçbir ülkede gerçekleşmediği ortaya çıkar. Şimdiye dek sosyalist diye tanımladığımız ülkeleri nasıl tanımlayabileceğimiz hala tartışmaya açık bir konudur. Ben bu ülkeleri sosyalizme geçiş sürecinden (sürecin neresinden döndüklerini burada tartışmak istemiyorum) dönen ülkeler olarak tanımlamak istiyorum. Ayrıca bu ülkelerde kadının ezilmişliği ortadan kalkmadığı gibi ırk, ulus, yaş, yaşam tarzı (eş cinsellik) ve sağlıktan dolayı sömürü, ezilmişlik ve toplumdan soyutlanma da ortadan kalkmamıştır.

Sosyalizme geçiş sürecinden dönen ülkelerde de biyolojik annelik sosyal anneliğe dönüşmüştür, cinsiyetçi görev dağılımı her ne kadar alt düzeyde çalışanların arasında kaldırılmışsa da tüm yönetim ve karar organlarının erkeklerin elinde olduğunu görürüz, emek gücünün yeniden üretimi ise kadınların üstündedir. vb.

Sınıfın kurtuluşunun beraberinde kadının kurtuluşunu da getireceğini ne Marks, Engels ne de Lenin oluşturdukları teorilerde savunmuşlardır.

Lenin Ekim Devrimi'nden iki yıl sonra yaptığı bir konuşmada şöyle der: Şimdi zemini sosyalist kuruluş için düzenlemeye ciddi olarak hazırlanıyoruz, ama sosyalist toplumun gerçek kurtuluşu, ancak kadının tam hak eşitliğini sağladığımız ve bu köreltici, üretken olmayan küçük işten kurtulan kadınla birlikte yeni işimize geçtiğimizde başlayacaktır.

Lenin Werke 30 S. 23-29

Marks ise gerçek bir sosyalist yaratılabilmesi için, sosyalizme geçiş sürecinde, kadının doğurganlık özelliğinin ve emek gücünün yeniden üretimin, kadının kurtuluşu için engel olduğunu saptayarak, bu konuya ilişkin görüşler üretmiştir.

Tabii ki bu Marksist kuramdan yapılmış alıntılar yeterli olamaz ve bu kuramın bir bütün olarak, kadın bakış açısı ile tarihsel çerçevede incelenmesi gerekir. Ve cins çelişkisini incelerken gerçek bir insan bakış açısından değerlendirmesini yapabilmek için, salt kadın-erkek ilişkisini değil, erkek-erkek ve kadın-kadın ilişkilerini de ele almamız gerekiyor.

DİĞER TOPLUMSAL SÖMÜRÜ ŞEKİLLERİ VE KADINLARIN EZİLMİŞLİĞİ

Toplumsal sömürü, ezme ve soyutlama sistemleri, birbirlerini destekleyerek güçlenmesini sağlar, egemen güçlerin var oluşu garanti altına alır ve bireylerin özgürlüğünü kısıtlayarak ezilenlerin özgürlük savaşımını engeller.

Kapitalizmi aşmak için ön koşul, tüm bireylerin cins, ırk, ulus, yaş, yaşam tarzı (eşcinsellik) ve sağlık ayrımı olmadan eşitliğidir.

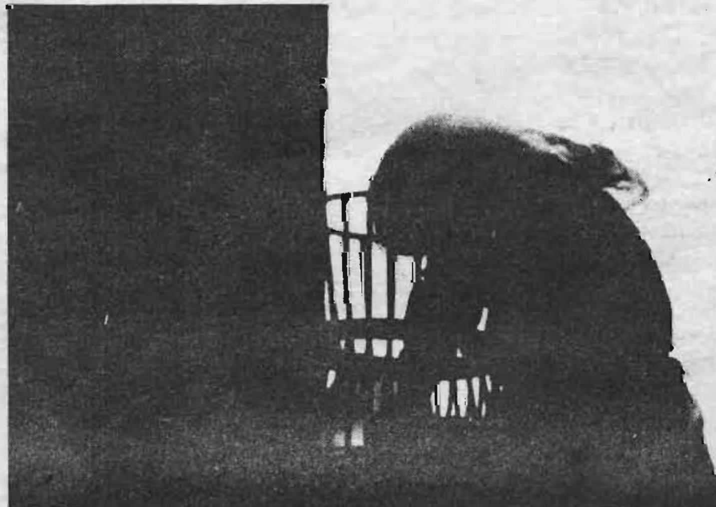
Cinsiyetcilik, ırkçılık, milliyetçilik ve sakat, güçsüz yaşlı insanların toplumdan soyutlanmaları, toplumsal ilerlemenin frenleyicisidir. Sömürü, ezme ve toplumdan soyutlama olgularının benimsendiği toplumlarda eşitlik ve özgürlük istemleri tam manasıyla yeşeremez.

Kadınların yaşamında sömürü, ezilmişlik ve toplumdan soyutlanma tüm şekilleri ait oldukları ulus, ırk, sınıf, yaş, yaşam tarzı ve sağlık durumlarına göre var olduğu için, var oluş şekilleri sınıflı toplumların en tutucu yanıdır. Dolayısıyla kadınların ezilmişliği insancıl bir toplumsal düşüncenin gelişmesine, bireylerin özgürleşmesine ve tüm sömürü ilişkilerinin yıkılmasına en büyük engeldir.

Kadınların ezilmişliğinde rolü olan veya bu duruma karşı koymayan, kabullenen kadın veya erkek, ezen veya ezilen kişiler diğer sömürü ve ezme şekillerine de inandırıcı bir şekilde karşı çıkamayacaktırlar.

Diğer taraftan, özgür bireyler tarafından taşınmayan eşitlik ve özgürlük istemleri, yasallaştığı şartlarda bile bir işe yaramayacaktır.

İnsanların cins, sınıf, ırk, ulus, yaş, yaşam tarzı ve sağlıklarından dolayı sömürülmelerine, ezilmelerine karşı tüm bu grupların kadın, Kürt, yaşlı, sakat ve eşcinsellerin, bağımsız bir hareket içinde savaşım vermeleri gerekir. Ancak önüne sosyalizmi hedef almış olan partilerin tüm sömürü, ezme ve toplumdan soyutlama sistemlerine karşı bir bütün içinde politika üreterek, diğer politikaların (ekonomi, sosyal alan, eğitim, dış politika vb.) entegre ederek savaşım vermeleri gerekir.

TEZLER

EKOLOJİK YAKLAŞIM

Talat Ulusoy

Giriş

Dünya değişiyor. Dünya'da değişim yalnızca toplumsal, siyasal ve ekonomik alanlarda değil. Jeojik, morfolojik, ekolojik ve öteki tüm alanlarıyla yerküre büyük değişimler yaşıyor. Bu genellik içinde değerlendirildiğinde, dünyanın değişim dışında kalan hiçbir köşesi ve hiçbir üyesi yok. "**Hiçbir şey olduğu gibi kalmaz, herşey değişir**" rahatlığıyla karşılanamayacak değişimlerdir bunlar. Toplumsal ve siyasal planda kimi olumlu ön adımlar gözleniyorsa da, günümüzde belirleyici olan canlılar dünyasını tehdit eden olumsuzluklardır.

"İlk defa yirminci yüzyılın ortalarında insanoğlu bu gezegene uzaydan bakmıştır. Belki de tarihçiler ilerde, bu bakışın düşünce üzerinde yaptığı etkileri, onaltıncı yüzyılda Copernicus'un dünyayı evrenin merkezi olmaktan çıkaran, insanoğlunun kendi gözündeki imajını altüst eden devriminden daha önemli bulacaktır. Uzaydan baktığında insan, karşısında küçücük, kolayca incinebilecek bir top görmektedir. Bu top üzerinde egemen olan unsurun da insan faaliyetleri ve çabaları değil, bulutların, okyanusların, bitki örtülerinin ve toprakların düzeni olduğunu görmektedir....(1)

İşte bu düzen ve yalnızca toplumsal bir varlık değil, ayni zamanda ve öncelikle doğal bir varlık olan insan bozuluyor. Dünyasal düzendeki bozukluk, hiçbir toplumsal düzen bozukluğuyla kıyaslanamayacak boyuttadır ve dönüşü olmayan sonuçlara gebedir.

Dünyasal düzendeki somut bozukluklar, olumsuz gidişler nelerdir?

Değişen Dünya

■ Her yıl 6 Milyon hektar (60 milyon dönüm) verimli tarım alanı kuraklık, erozyon vd. nedenlerle çöle dönüşüyor. 21 Milyon hektar alan verimsizleşiyor, çölleşmeye aday duruma geliyor.

Çölleşme tarım alanlarının yok olmasına, kitlesel açlığa yol açıyor. Çölleşme şimdilik Afrika'nın, Asya'nın ve Latin Amerika'nın kuru tarım alanlarında gözleniyor. Çölleşmenin yanısıra erozyon ve aşırı kimyasal gübre kullanımı verimli toprak kaynağını yokediyor.

1950-1985 Arasında Dünya tahıl üretimi %2,7 artmıştır. Bu artışta ağırlıklı alan Kuzey Amerika'dır. Hem üretim artış oranında nüfus artışına kıyasla düşüş gözlenmesi, hem de belli gelişmiş ülkelerde oluşan tahıl dağları beslenme sorununda global krizin nedenleridir.

■ Her yıl 11 Milyon hektar orman yokoluyor. Dakikada onaltı futbol alanı- büyüklüğünde tropik yağmur ormanı yokediliyor.

Ormanlar, özellikle de tropik ormanla dünya iklim dengesinde büyük önem taşıyor. Büyük çaplı orman tahribi her geçen yıl artan kuraklığın temel etkenlerinden biridir.

■ Her geçen yıl artan ölçüde özellikle sanayi kuruluşlarınca atmosfere salınan kükürt ve azotlu bileşiklerin yol açtığı asit yağmurları gelişmiş ülkelerden başlayarak dünyayı kaplıyor. Asit yağmurları ormanları, toprağı, suları ve tarihi eserleri tahrip ediyor.

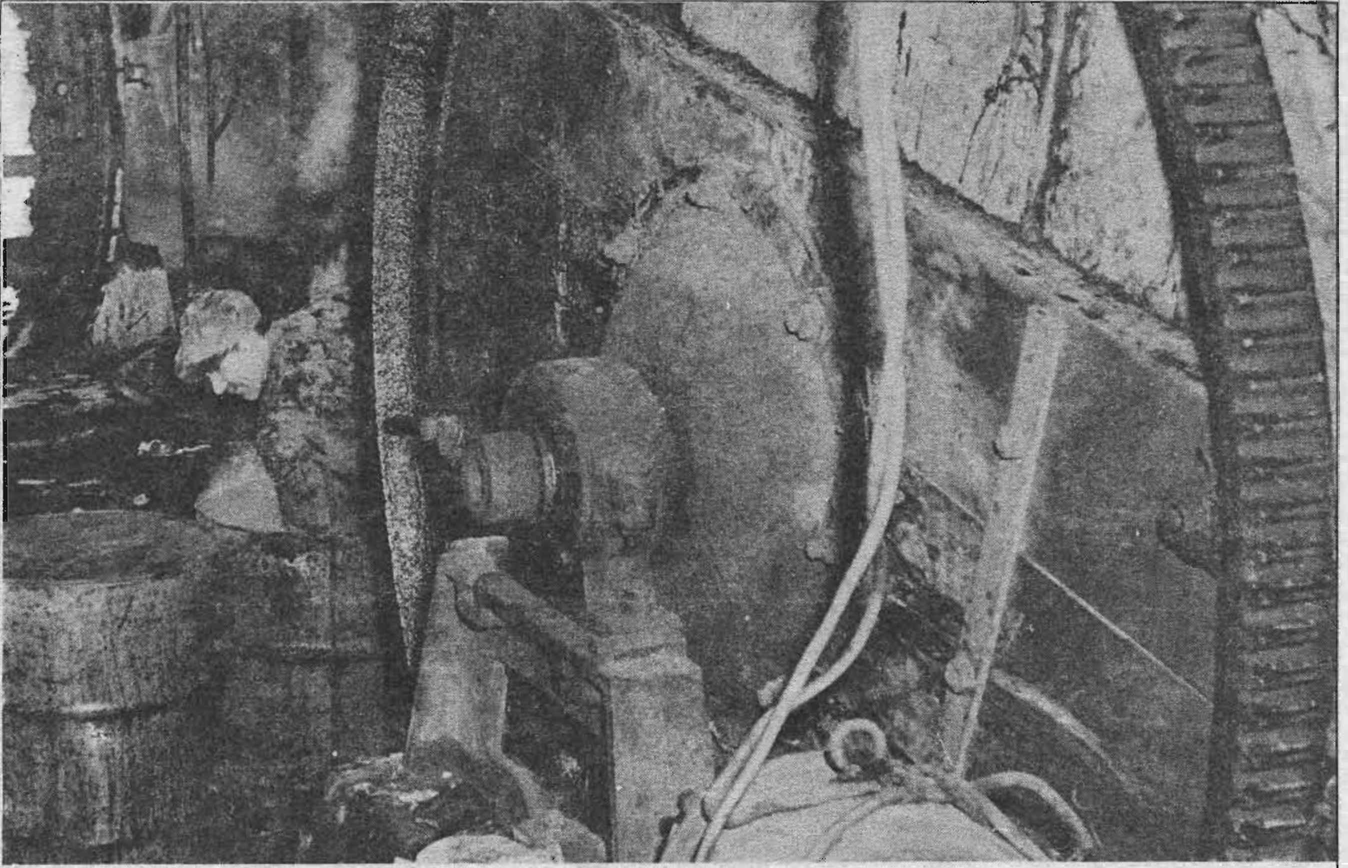
■ Fosil yakıtların yanmasıyla atılan karbondioksit miktarı doğanın dengeleyebileceğinin çok üstüne çıktı ve bu miktar her geçen gün daha da artıyor, atmosfer karbondioksit yoğun bir karakter kazanıyor. Yüzyıl başından bu yana %8 olan artış oranı hızla yükselme eğiliminde.

Atmosferde karbondioksit yoğunlaşması atmosferin bir sera gibi ısınmasına yol açıyor. "Sera etkisi" kuraklıkta ve dolayısıyla çölleşmede temel etken oluyor.

"Sera etkisi"yle ısı ortalaması 2 derece santigrad arttığında Dünya'yı; kutup ve doruk buzullarının çözülmesi (Güney Kutbu'nda kırılmalar başladı), okyanusların 65-68 santimetre yükselmesi ve dolayısıyla yerleşim alanlarının % 70'inin sular altında kalması felaketi bekliyor. Eğer karbondioksit atımı düşürülmezse gelecek yüzyılın ortalarına doğru bu sonuç kaçınılmazdır.

Buzulların erimesi Dünya'nın kütle dengesini de değiştirecektir. Kütle dengesinin değişmesi Dünya ekseninin açısının değişmesine, dolayısıyla Dünya'nın kendi çevresinde ve güneş çevresinde dönme sürelerinin azalmasına yol açar. Bu; mevsimlerin değişmesi, gece-gündüz sürelerinin değişmesi, büyük tektonik olaylar, salt mikroorganizmaların yaşam alanı bulabildiği biyolojik bir felaket demektir. Bu gidişle bu felakete 100 yıl ya da daha kısa sürede ulaşılabilir.

■ Başta CFK'lar (kloroflo-

karbon) gazları olmak üzere çeşitli sanayi gazları ozon tabakasını tahrip ediyor, yeryüzüne daha çok ultraviyole ışınları sızıyor.

Sanayi gazlarının (özellikle buzdolaplarında, spreylerde vd. kullanılan CFK'ların) ozon tabakasını tahrip etmesi (delmesi değil, inceltmesi ya da zayıflatması), güneş ışımasından yayılan kısa dalgalı morötesi ışınlarının (Ultraviyole) bu tabakayı aşarak yeryüzüne artan ölçüde sızmasına yol açıyor. Artan ultraviyole ışıması, kanserojen etkilerden yüksek gelişme düzeyindeki canlı yaşamını yoketmeye değin uzanan tehlikeli bir süreci başlatıyor.

■ Dünya kimyasal madde deposuna dönüşüyor. 70-80 Bin (1987) dolayındaki kimyasal maddeye her yıl 1000-2000 arasında yeni madde ekleniyor. Bunların %80'inin gerekli öntest ve etki değerlendirilmesi yapılmıyor. Gıda sanayinde ve tarımda besin maddelerine doğrudan ya da dolaylı katılan kimyasal maddelerin miktarı hızla artıyor.

Hızla artan kimyasal maddeler yeryüzünü bir zehir deposuna ve doğaya dönmeyen artıklar çöplüğüne dönüştürüyor. Tarımdan gıda sanayine, kozmetikten temizlik maddelerine değin yaşamın her alanında kullanılan kimyasal maddeler yaşamın her alanını geri döndürülmesi gittikçe güçleşen bir kirlenme sürecine sokuyor.

Kimyasal gübrelerin aşırı kullanımıyla toprağın doğal dengesi bozuluyor, çözülen azot ve fosfat yeraltı sularını kullanılamaz duruma getiriyor; deniz, göl ve akarsulara karışarak bu sularda hızla yosunlaşma ve balçık oluşumuna da yol açarak canlı yaşamını yok ediyor.Deterjanlar ve öteki temizlik kimyasalları da benzer etkide bulunuyor.

Tarımda kullanılan büyüme hormonları, renk, koku ve tat verici maddeler, aynı türden gıda sanayinde kullanılanlar insan sağlığı üzerinde son derece olumsuz etkilerde bulunuyor.

Kimya sanayinin zehirli atıkları, nükleer santral kazaları ve radyoaktif sızıntılar, sanayi süreçlerinde ya da kimyasal çöplerin yakılmasında açığa çıkan (dioksin gibi) son derece zehirli ve ölümcül gazlar sürekli artan bir tehlike oluşturuyor.

Kimya sanayi gelişmiş ülkelerde yoğunlaşıyor. Bu ülkeler zehirli kimyasal atıklarını çeşitli yollarla başka ülkelere gönderiyorlar ya da açık denizlere, okyanuslara boşaltıyorlar. Bugün dünyada büyük tekellerle içiçe bir "çöp mafyası'ndan sözediliyor.

Kimya sanayi ürünleri ve atıklarıyla toprağın, suların kirlenmesinde tüm canlıların sağlığında çok olumsuz etkilerde bulunuyor, yeniden doğaya dönmeyen kimyasal çöp dağları oluşuyor.

■ Dünya, %90'ı gelişmiş ülkelerce çıkarılan tehlikeli atık madde deposuna dönüşüyor, 1984'te 325-375 milyon ton

tehlikeli atık madde çıkarıldığı tahmin ediliyor. bunlar ya denizlere, göllere, akarsulara atılıyor, ya toprağa gömülüyor, ya çöplere karıştırılıyor ya da geri kalmış ülkelere "ihraç" ediliyor.

■ Yeryüzünde kimi biyolojik türler hızla yokoluyor. Son 60 yılda 76 hayvan ve yüzlerce bitki türü yokoldu. 132 memeli ve 26 kuş türü yokolmanın eşiğinde.

Türlerin yokoluşu ekolojik dengenin bozulmakta olduğunun habercisi olduğu gibi, ekosistemlerin işleyişinde bozulmanın da habercisidir. Çünkü kimi türler yok olurken kimi türlerde de aşırı bir artış görülüyor. Örneğin yılanlar azalınca fareler artıyor. Tarımsal ilaçlar parazit yiyen yararlı böcekleri de öldürünce parazitler artıyor yada bu böceklerle beslenen kuşlar azalıyor. Dolayısıyla kimi türlerin yokoluşu insan soyunun geleği için de bir "erken" uyarı anlamı taşıyor.

■ Kimi biyolojik türler yokolurken insan türü hızla ve katlanarak çoğalıyor. Yüzyılımızın son on yılında aramıza bir milyar yeni dünyalının daha katılması bekleniyor. 1985'te 4,8 milyar olan nüfus 2000 yılında 6,1 milyara yükselecek. Bu artışın %90'i gelişmişler dışında kalan ülkelerde olacak ve bunun %90'ının kentlere yığılması bekleniyor.

Bugün insan soyu yokolmuyor, tersine hızla artıyorsa, bu da sağlıklı bir işaret değil. Özellikle bu artışın gelişmiş bölgeler dışında olması çeşitli sorunları da beraberinde getiriyor. Bu artışta temel etken, ölüm oranlarında belirgin bir düşüş sağlıyan sağlık hizmetlerindeki gelişmeyle birlikte yüksek doğum oranıdır. Bu ülkelerde nüfus artışı kentlerde yığılma, kötü barınma koşulları, yetersiz beslenme, işsizlik vb. sorunlara, toplumsal ve politik istikrarsızlığa kaynaklık ediyor.

■ Yeryüzünde ekonomik etkinliklerin önümüzdeki 50 yıl içinde on kat daha büyüyebileceği kestiriliyor. Bu büyüme enerji üretiminde büyük artışlar gerektiriyor. Dünya toplamı olarak 1980'de 10 terawat (10 milyar Kilowat) enerji tüketildi. Kişi başına tüketim sabit kalmak koşuluyla 2025'te 14 terawat'a, kişi başına tüketim gelişmiş ülkeler düzeyine çıkarsa 55 terawat tüketim bekleniyor. Nükleer enerji, bilinen ve bilinmeyen pek çok kazanın yanısıra, iki büyük kaza (Three Miles Islan-ABD ve Çernobil-SSCB) ve radyoaktif akıt sorunuyla risk olmayı sürdürüyor.

Artan ekonomik etkinlik artan enerji tüketimi demektir. Fosil yakıtlara dayalı geleneksel enerji tüketiminin "sera etkisi" gibi bilinen tehlikelerine ek olarak, henüz sonuçları tam olarak kestirilemeyen elektromağnetik kirlenmeye yol açacağı biliniyor. Ayrıca katlanarak artan geleneksel ekonomik etkinlikler buna koşut atık artışını da getiriyor. Çünkü geleneksel üretim tekniklerinin temel özelliği aşırı

atık bırakışlarıdır. Bütün bunların toplamı bütün olarak ekosfer'i (biyosfer'i) çok olumsuz etkiliyor.

Nesnel Değişimler Ve Komünistler

Sıralanan değişimler ve sonuçları, bilim çevreleri çok daha önceden soruna işaret ettiyse de, özellikle İkinci Dünya Savaşı ertesinde çıplak gözle de görülmeye başlandı. Ancak görmek yetmiyor. Sorunun nedenlerini doğru saptamak, bu doğrultuda çözüm yolları bulup çıkarmak gerekiyor. Komünistler bunu yapamadı.

Komünist partiler ekolojik sorunun global karakterini, genel insani yanını göremediler. Komünist partilere göre sorun sınıfsaldı, tümüyle kapitalizmden kaynaklanıyordu, sosyalist ülkelerde "ekolojik sorunlar yoktu" ve dolayısıyla yapılacak bir şey de yoktu ve tek çare sosyalizmdi.

Ekoloji sorununa yaklaşım, altmışlı yılların sonu, yetmişli yılların başlarında gelişen yeni demokratik bir hareket olarak çevre hareketine ve politik bir hareket olarak yeşillere bakışa da yansıdı. Büyük çoğunluğunu komünist partilerden uzaklaşan ya da öteki sol hareketlerden gelen insanların oluşturduğu geniş çevreci hareket ve yeşiller kapitalizmi korumaya dönük burjuva hareketler olarak değerlendirildi. İki sistem arasında yarışmaya, bu yarışta ekonomik büyümeye öncelik tanıyan sosyalizm anlayışı, ekonomik büyümeyi sorgulayan ve kalkınmada ekolojik etki değerlendirmeleri öneren çalışmaları tümden yadsıdı, hatta düşman ilan etti.

Yetmişli yılların ortasından başlayarak gelişmiş ülkelerde hızla yaygınlaşan çevre hareketi, yeşillerin politik gündeme müdahalesi, politik platformlarda etkin olmaya başlaması ve Birleşmiş Milletler bünyesinde çevre sorunlarının önemle ele alınmasıyla (1972 Stockholm BM Çevre Konferansı), kimi komünist partiler ekoloji sorunlarında sınıf tavrını yumuşatmaya başladılar. Ancak biriken güvensizlik ve keskin sınıf tavrının tam olarak terkedilmemiş olmasından ötürü çevre hareketleri ve yeşiller, komünistlere bir türlü sıcak bakamadılar. Bu soğuklukta alternatif bir program ve çeşitlilik içinde partileşen yeşiller ile komünistler arasında demokrasi ve insan hakları açısından ciddi farklılıkların da payı vardı. Komintern geleneğini daha önceden aşabilmiş partiler çok daha önceden sorunun genel insani karakterini kavrayıp buna uygun davranabildiler, çevre hareketleri ve yeşiller ile olumlu diyalog ve işbirlikleri geliştirebildiler.

Komünistler, ekolojik sorunun global karakterini farketmiş olsalar da, doğru çözüm yolları ortaya koymalarına engel kuramsal ve siyasal yanlış ve eksikler engelini aşamadıklarından programatik yaklaşımlarında doyurucu sonuçlara varamıyor ya da özel olarak ekolojik programlar geliştiremiyorlar.

Gecikmiş de olsa, Türkiyeli komünistlerin önünde, sözkonusu yanlış ve eksikleri aşma ve çevre hareketleri ve yeşillerle eşit haklı, yapıcı diyalog ve işbirlikleri geliştirme görevi ve olanağı duruyor.

Gelişmiş ülkelerde yeşil hareket 68 kuşağından geliyor, 68 Hareketi'nin sorgulayıcı ve özgürlükçü geleneğine yaslanıyor. Öncüler, ağırlıklı olarak Marksist hareketteki Stalinist geleneği sorgulayan Marksitlerdi.Türkiye'de de bir 68 Kuşağı'ndan sözediliyor. Ancak Türkiye'de, gelişmiş ülkelerdekine paralel Stalinist geleneği sorgulayan bir 68 Kuşağı'ndan söz edilemez. Türkiye'de 68'le birlikte doğayı ve toplumu sorgulayan bir özgürlükler hareketi değil, Stalinist eğilimli bir sol hareketin bölünerek çoğalması yaşandı. Komintern geleneğinin kimi kolları ve bu arada biz, doğanın, toplumun ve insanın kökten sorgulanmasına henüz başlıyoruz. Bununla bir gecikmişlik değil, durum saptaması yapmış oluyoruz. Bulunduğumuz durum, özgün yaklaşımlar geliştirebilmemiz için ipuçları veriyor.

Türkiye'de yeşil hareketin ve alternatif yeşil politikanın Batı benzeri ulusal kökleri ve geleneği yok. Eğer bir "yeşil hareket"ten söz edilebilirse, ancak 84-85 yılları başlangıç alınabilir. Dolayısıyla Türkiye'de bir yeşil-komünist ayrımı ve çatışması tarihi yoktur. Ekolojik sorunlarda dar kuramsal yaklaşıma düşmediğimiz ve ekolojik sorunları salt yeşillerin işi gibi görmediğimiz, diyalog ve işbirliğine yöneldiğimiz sürece de böyle bir ayrılığa düşme olasılığı olmayacaktır.

Marksizm Ve Ekolojik Sorunlar

Tüm canlı ve cansız varlıklar karşılıklı etkileşim, denge hareketleri ve dolayısıyla bir bütünsellik içindedir. Bir büyük ekosistem oluşturan bu bütün; alt ekosistemler, familyalar, cinsler, türler ve bireyler zenginliğinde ve sonsuz sayıda karşılıklı etkileşimler ve kesin ölçümü olanaksız hareketli dengeler içinde varlığını sürdüregeldi. Günümüzde insan ve insan toplumlarını inceleyen ve geleceğini kestirmeye çalışan düşünce sistemleri bu bütünselliği gözönüne almak zorundadır.

Her düşünce ve her düşünce sistemi çağının verili bilgileri üzerinde yükseliyor ve bir düşünce sistemi olarak değerini sürdürmesi, ancak değişen koşullarla ortaya çıkan yeni çelişkilere yanıt verebilmesiyle mümkün. Bütünsel bir düşünce sistemi olarak Marksizm'in doğa, insan ve insan toplumlarındaki ve bunların karşılıklı ilişkilerindeki tüm oluşum ve değişimleri, bu alanlara ilişkin bilimleri çok yakından izlemesi ve bilimlere açık olması gerekiyordu, gerekiyor. Bu gerekliliği yerine getirebilmenin yolu da "**kuramsal çoğulculuk**"tan geçiyor. Ekoloji bilimi günümüz dünyasını açıklayabilmek ve değiştirebilmek için Marksist-

lere dikkate değer kuramsal yaklaşımlar sunuyor.

Ekoloji kavramı Marks'tan sonra doğdu (İlk olarak 1834-1919 yılları arasında yaşayan Alman zoolog Ernest Haeckel tarafından kullanıldı) ve bir bilim olarak yüzyılımızda gelişti. Marks, Kopernik'in (1473-1543) "**Dünya'nın kendi ekseni çevresinde ve güneşin çevresinde döndüğü**" görüşüne dayalı **helyosantrik** (günmerkezli) evren modelindeki dünyayı ancak zihninde canlandırabiliyordu. Oysa günümüz insanı aynı dünyaya uzaydan baktı ve döndüğünü gördü. Elektrik enerjisinin kullanımına ilişkin ilk çalışmalar Marks'ın ölümünden beş yıl önce başladı. İlk elektrik santrali Marks ölmeden bir yıl önce Londra'da yapıldı. Birinci Sanayi Devrimi'ni görmüş olsa da, Marks sanayinin büyük çaplı fosil yakıtı kullanımına ve sonuçlarına tanık olmadı. Petrolü insanlık daha önceden tanımakla birlikte, ilk petrol kuyusu 1859'de Amerika'da açıldı ve otomobil yüzyılımızda yaygınlaştı. Bu örnekler çoğaltılabilir. Çıkarılacak sonuç şu: **Marks döneminin bilgi ve gelişim perspektifleriyle bir ekoloji konsepti geliştiremezdi.**

Marks Birinci Sanayi Devrimi'ni yaşadı. Bu devrimin bağrında gelişen ve verimlilikte olağanüstü artışlar sağlayan sanayiye büyük değer verdi. Marks'a göre bu verimlilik artışıyla zorunlu gereksinim maddelerinde komünist toplum ilişkilerinin koşullarını sağlayacak göreli artık oluşacaktı. Bugün verimlilikte Marks'ın düşünü bile göremediği olağanüstü artışlar sağlandığı halde, maddi gereksinimlerde süreç göreli artık oluşması yönünde değil, her üründe ihtiyaca dayanmayan bir üretim ve tüketim kaosu yönünde yürüyor. Doğa aleyhine bir çelişki yaratan bu kaosu derinlemesine sorgulama görevi önümüzde duruyor. Marks'ın işaret ettiği, ancak günümüzdeki gibi tehlikeli sonuçlara yol açmamış olan ve sınıfsız toplumla ortadan kalkacağı varsayılan insan-doğa çelişkisinin deşilmesi, sonuçlarının ekonomik ve politik yaklaşımlarımızla içselleştirilmesi gerekiyor.

İnsan-Doğa Çelişkisi

Komünistler, canlılar dünyasındaki nesnel olumsuz gidiş karşısında tarihsel materyalizmin determinizmini gözden geçirerek ve tarihsel iyimserliğin aymazlığa yolaçabileceğini görerek canlı ve cansızlar dünyasının tüm sistemlerindeki gelişmelere karşı son derece duyarlı olmak, toplumsal ve ekonomik politikalarında ekolojik yaklaşıma öncelik tanımak zorundadırlar.

Bu zorunluluğun kuramsal temelleri insan-doğa çelişkisinin ekoloji bilimine dayanarak yeniden açımlanmasında bulunabilir.

Ekolojik sorunların global etkileri konusunda yaklaşık bir görüş birliği vardır. Ekolojik sorunların temel nedenlerinin de global olduğu ise görülemiyor. Bunda yaşamın her alanına kolayca uygulanıveren "sınıfa karşı sınıf" tavrının ve Marksist düşüncenin öteki bilimlerden ve özellikle doğa bilimlerinden koparılışının payı büyüktür. Sorunun köklü çözümü için yalnızca etkilerin değil, temel nedenlerin de global olduğunu görmek gerekiyor. Temel neden insan-doğa çelişkisinde yatıyor.

Her canlının canlılar ortamıyla (Biyosfer) çelişkisi vardır. Her canlı türü için yaşam bu çelişkilerin mutlak değil, diyalektik doğal dengesi (ekolojik denge) içinde gerçekleşir.

Milyarlarca yıldır canlı türleri diyalektik süreçte evrilirken, kimi türler yokoldu. Öteki türlerden ayıran özelliğiyle **akıllı** (bu yüzden Homo Sapiens deniyor) **ve yüksek düzeyde toplumsal bir hayvan** olarak yalnızca insan bu sürece müdahale edebilmek, çelişkiyi sürekli kendi lehine değiştirebilmek yeteneğine sahipti.

İnsan suya, ateşe, yıldırıma, depreme ve daha sayılabilecek onu tehdit eden tüm doğal oluşumlara ve diğer türlere karşı sürekli bir savaşım içinde oldu.Yaptığı ilk "alet"le milyonlarca yıllık bir süreyi kapsayacak olan doğaya bağımlılıktan kurtulma, "**doğaya egemen olma**" savaşında ilk adımını attı. Bu ilerici bir adımdı, kendini koruması ve geliştirmesi için bir zorunluluktu. Önceleri doğa-egemen karakterdeki insan-doğa çelişkisinde insan lehine kazanılan başarılarla, **insanın doğaya sınırsız egemen olabileceği** düşüncesi doğdu. Ve, bir anlamda, insan doğaya "egemen" oldu da. Marks da, Engels de, Lenin de "**insan-egemen**" temelli bir determinizme sahiptiler ve yaşadıkları çağ gereği doğru düşünüyorlardı. Ama bugün "**egemen insan**" kendi geleceğini tehdit ediyor. İnsan, egemenliğinin sınırsız olmadığını anlamakta geç kaldı.

Baltaları Gömdük, Laser Işını Elimizde

Alet; özellikle nesne üzerinde maddi değişiklik yaratmak, maddeye biçim vermek amacıyla kullanılan araçtır. Sosyal antropolojide insan "**alet yapan hayvan**" olarak diğer hayvanlardan ayrılır. Her canlı gibi doğayı tüketerek kendini yeniden üreten, doğayı dönüştüren insanı alet yapmaya iten temel itki doğayla daha yetkin başedebilme zorunluluğu olmuştur. Aletli insan doğayı ve yapay fiziksel çevresini denetler ve değiştirir. Homo Sapiens'in ömrü, karşılıklı etkileşim içinde alet ve aklın sürekli gelişiminin öyküsüdür.

İnsanoğlu ilk madenden aleti bundan beş bin yıl öncesinde yaptı. Bunun da öncesinde taş, kemik ya da boynuz gibi maddelerden aletler yapıyordu. **Taş Devri, Demir Devri, Tunç Devri** diye belleklerimizde yer eden bu dönemlerde **kas kuvvetiyle** kullanılan aletler (el

aletleri) çok uzun süreler eskisinin bir benzeri olarak devam etti. Birinci Sanayi Devrimi'yle birlikte **mekanik** güçlerle çalışan aletler ortaya çıktı. Günümüzde **elektronik** aletler egemen. Geleneksel "balta"nın, "testere"nin, "makas"ın işini laser ışını ile yapabiliyoruz. Makasla laser arasındaki uçurum insanın doğayı değiştirebilme gücünün eriştiği noktayı da gösteriyor. Bugün insanın doğayı değiştirebilme gücü jeolojik etmenlerle, örneğin depremle kıyaslanabilir düzeydedir. Bu güç sonsuz karmaşıklık ve dengeler içindeki biyosferin evrim kanalını zorluyor.

Bilim; nesnel dünyaya ve bu dünyada yer alan olgulara ilişkin tarafsız gözlem ve sistematik deneye dayalı zihinsel etkinliklerdir. **Teknik**; bilimlerden elde edilen verileri iş ve yapım alanına uygulamaktır. **Teknoloji**; yapım yöntemlerini, kullanılan araç, gereç ve aletleri kapsayan bilgi olarak tanımlanıyor. Sosyal antropolik bilgilerimizin yanısıra, bu üç kavramın tanımı da gösteriyor ki, bilimin de, tekniğin de, teknolojinin de orijini alettir. Aleti yapan ise insan.

İnsan mekanik aletlere geçtikten sonra hızla artan ölçüde "enerji" gereksinimiyle yüzyüze geldi. Elektronik aletler bu gereksinimi kat kat arttırdı. Geleneksel enerji hammadeleri tükenebilir doğa kaynaklarından sağlanıyor. Kaynakların tükenmesi ya da tektonik tehlikeler değil temel sorun. Temel sorun, milyarlarca yıl boyunca doğada birikmiş potansiyel enerjinin birdenbire boşaltılmasından doğan ve hızla artan "**artı-enerji**"dir. Ekoloji bilimi "artı-enerji"nin, eğer bugünden köklü önlemler alınmazsa, yerküre üzerinde canlı yaşamın sonunu hazırladığını gösteriyor.

Yeryüzü'nün, canlı maddenin fiziki süreçleri ve hatta insanın ruhsal süreçleri bugüne dek ağırlıklı olarak güneş enerjisine göre oluştu. 1970'li yıllarda tüm dünyada güneşten gelen enerjinin binde ikisi kadar bir enerji üretiliyordu. Bugün tüm dünyalılar ortalama bir Amerikalının tükettiği kadar enerji tüketecek düzeye yükselse, güneşten gelen enerjinin yüzde ikisi kadar "artı-enerji" üretmek gerekecek. Bu miktarda bir artı enerji dünyanın evrim süreci boyunca oluşmuş doğal dengesini altüst etmeye yetiyor.

Nüfus artışı insan-doğa çelişkisini şiddetlendirici bir etmen durumunda. **Doğada sonsuz artış hakkı** olan bir canlı türü yok. Dengesi bozulan doğa mutlaka bu dengesizliği çözümlüyor. Aşırı çoğalan tür ya ortadan kalkıyor ya da yeniden bir denge hareketine göre biçimleniyor. Doğaya müdahale olanakları yüksek insanın artışı, doğaya pozitif bir müdahale olanağı kabul etmez bir şiddetle yükleniyor.

Özetle: **Günümüzde toplumsal varoluşun ögelerinden (doğa, insan ve üretim) doğa ile insan (alet kullanan insan) arasında gittikçe derinleşen ve keskinleşen bir çelişki vardır. Birinin diğerini ya da bir bütün olarak gezegenimizi yokoluşa götürmemesi ancak akıl yoluyla ve sorumluluk bilinciyle mümkün.**

Egemen İnsandan Sorumlu İnsana

Hiçbir çelişki mutlak ve statik değildir. Yalnızca değişebilirlik açısından değil, çelişme ögeleri arasındaki ilişkilerin yönü bakımından da statik değildir. Doğa-insan çelişkisi belirli bir tarihsel dönemece (Birinci Sanayi Devrimi) değin insan lehine çözülmesi gereken bir çelişkiydi. Şimdi bu çelişkiye doğa lehine bir müdahale gerekiyor.Ancak bu müdahale yeniden insan lehine bir müdahaleyi gerektirmeyecek tarzda olmalıdır. Doğada varlığını sürdürebilmesi için, insan kendi kendini köklü önlemlerle denetlemeli, insan-doğa çelişkisine-ilişkisine bir denge kazandırmalıdır. Bunun için , ekoloji biliminin ortaya koyduğu **ekoimperatif** (ekolojik zorunluluk) kuramı ışığında siyasal, toplumsal ve ekonomik önermelerimizi yeniden gözden geçirmeliyiz. Öncelikle toplumsal gelişimde süreklilik temelindeki determinist anlayışı eleştirmek, biyosferdeki kaotik gidişin ve böyle giderse katastrofun kaçınılmaz olduğunu kabul etmek ve buna göre davranmak gerekiyor.

Ekolojik zorunluluk açısından tüm temel etkinlikleri, en başta üretim ve tüketim etkinliklerimizi yeniden tanımlamak ve biçimlendirmek zorunluluğu doğuyor. Geleneksel kalkınma-büyüme anlayışına karşı **eko-lojik-kalkınma** ya da **sürdürülebilir kalkınma** yollarının tartışılıp somutlanması gerekiyor. Ekolojik zorunluluk, global ekolojik sorunların çözümü için geleneksel politika, geleneksel yönetim anlayış ve yapıları dışında hem ulus ölçeğinde, hem de dünya ölçeğinde ekolojik altenatifleri, anlayışları, kural ve yapıları gerektiriyor.

İnsanlık varlığını sürdürebilmek için bugünkü kapitalizmi ve devletçi sosyalizmi aşmak zorunda. Bu zorunluluk yalnızca üretim ilişkilerinin üretici güçlerin gerisinde kalmasıyla ve tarihsel determinizmle açıklanamaz. Erişilen üretici güçlerin ve üretim ilişkilerinin bir bütün olarak ekolojik dengeler üzerine yarattığı ve yaratabileceği etkilerin irdelenmesi, çelişkilerin ortaya çıkarılması ve bu çelişkilerin çözümü için gerekli ekolojik zorunluluklar açısından, öncelikle bu açıdan verili toplumsal-ekonomik sistemlerin eleştirisi gerekiyor.

Çalışan insanların çıkarı yalnızca artı-değer sömürüsünün sınırlandırılması ve ortadan kaldırılması mücadelesine bağlanamaz . Ne ürettikleri, nasıl ürettikleri ve tüketimlerinin neden ve sonuçlarını da sorgulamaları gerekiyor. Bu sorgulama, salt yarattığı değere yabancılaşma olgusuna karşı değil, toplumla yabancılaşma olgusuna karşı da kendi-

nın ve sevdiklerinin yaşamsal çıkarı için özdeneyinden hareketle bir alternatif mücadele yolu açıyor. Ürettiğinin insanlığa yarar ve zararı konusunda duyarlı ve bilgili yeni bir üretici, yeni bir insan ve yeni bir üretim kültürü zorunludur.

Kapitalist genişletilmiş yeniden üretimle insan ve doğa arasında uzlaşmaz bir çelişki vardır. "Lüks" ihtiyaç maddelerinin "tatmin olunamaz yükselişi" yaşanıyor. Bu yükseliş, kapitalist üretimle doğa arasındaki çelişkiyi doğa ve (tüketim sarhoşluğuna itilen) insan aleyhine şiddetlendiriyor. Bu çelişkinin çözümü politik ya da ekonomik hiçbir gerekçeyle ertelenemez bir öncellik taşıyor. Süregiden hayat tarzıyla insanın varoluş koşulları arasındaki bu çelişkinin çözümü "sınıf savaşı"nın sonucuna bağlanamaz. Dünyayı yokoluşa götürebilecek bu çelişki sınıf savaşımından çok hızlı derinleşiyor. Toplumsal ve ekolojik olma zorunluluğunun gözardı edildiği piyasa mekanizmaları eşliğindeki kapitalizmin yol açtığı lüks üretime, zararlı maddeler üretimine, tüketim çılgınlığına ve kullanım değerinin gerçekleşememesine yani savurganlık hastalığına karşı bugünden mücadele zorunludur.

Sınıf çıkarını yalnızca emek-sermaye çelişkisinde, üretim araçları mülkiyetinde görmek eksik ve dolayısıyla yanlış bir anlayıştır. Eğer sınıfı soyut bir toplumsal kategori olmaktan çıkarıp, her sosyal grup ya da sınıfın temel hücresi olan insan unsurundan hareketle somutlaştırabilirsek, çalışanların sınıf çıkarının çok daha geniş bir gereksinim ve özlemler yelpazesine sahip olduğunu görebiliriz. Üstelik artan bir sosyal çeşitlilik içine giren dünyamızda farklı sosyal grup ve sınıfların, yani bu sınıflardan insanların kimi gereksinim ve özlemlerinin çakıştığı da görülür. Aynı havayı soluyan tüm insanların yaşanabilir bir çevre gereksinimi ve özlemi bu çakışma alanlarının başlıcasıdır. Ekolojik sorunlar temel gereksinim ve özlemlerde tüm insanlığı kapsayan, yani global bir sorundur.

Kapitalist genişletilmiş yeniden-üretim kaotik bir endüstriyel büyümeyle birlikte bilim ve teknolojide hızlı bir ilerleme de getirdi. Kaotik büyümeyle bilim ve teknolojideki "hız" sorgulanarak geleceğe ilişkin somut yönler saptanabilir. Bilim ve teknolojide, kapitalist şirketlerin bilgi tekeline yol açan "patent hakkı" duvarlarına karşı, bilimin üretimde kullanılmasında insanlık yararını gözetecek demokratik denetim mekanizmalarına ve tam açıklığa gereksinim vardır. Bilimsel buluşlar, kapitalist genişletilmiş yeniden üretimin kör gidişi içinde sürekli "artı-enerji" ve atık çıkaran geleneksel enerji kullanımı, geleneksel üretim teknikleri ve geleneksel tüketici hastalıklarını pekiştirici yönde değil, uluslararası kollektif çabalarla başta alternatif enerji kaynakları alanı olmak üzere, insanlık için sonuçları kesin olarak bilinebilen alanlara yöneltilmelidir.

İnsanlık Akıl Çağı'na Yönelmek Zorunda

Ekim Devrimi'nden bu yana dünyanın tanıdığı tüm sosyalizmler üretim ilişkilerinde ve üst yapıda devrimle oluştu. Üretici güçler, yani insan (konumuz açısından), üretim araçları, teknik ve teknoloji ise kapitalizmden, hatta prekapitalizmden devralındı. Başka türlü de olamazdı. Bugün tüm dünya aynı üretim araçlarını, aynı tekniği kullanıyor ve aynı teknolojik gelişme hedeflerinin peşinde. Dolayısıyla ekolojik sorunlar açısından üretici güçlerin eleştirisi sınıfsal değil, globaldir. **Üretim araçları, teknik-teknoloji ve üretici işlevleri açısından günümüz insanı sınıfların tarihsel olarak eyleminden değil, insanlığın evrim sürecinin bir sonucu olarak doğdu.**

İnsanlar, ekolojik sorunların kendini gittikçe daha da çok hissettirmesiyle, yalnızca denenmiş üstyapı devrimli sosyalizmlerde kurtuluşunu göremeyecek, böylesi sosyalizmleri seçmeyecektir. Seçilebilir bir sosyalizm, bugünden bilim, teknik çevrelerine kulak vererek üretim araçlarında da doğa ve insandan yana devrimleri ve değişimleri isteyen ve destekleyen bir sosyalizm olmalıdır.

Kapitalizmin geniştilmiş yeniden üretiminin kullanım değerini heba edici sonuçları gibi, devletçi sosyalizmin "**tüm toplumun gereksinimlerin nitelik ve nicelik olarak merkezden planlama**" hayalciliği ve "**plan hedeflerini aşma**" bürokratik yarışmacılığı da ciddi kullanım değeri kaybına, savurganlığa yolaçan denenmiş olumsuz bir yoldur. Artık büyümeyi/ kalkınmayı salt üretim istatistiklerindeki artışa indirgemeyen, gerekli alanlarda " **küçülme**" yi de pozitif kalkınma verisi alan yeni bir ekonomi anlayışı ve önemli özelliklerinden biri **tutumluluk** olan yeni bir ekonomi kültürü gerekiyor.

İlkel komunal toplumda dayanışmaya ve basit yeniden üretime dayalı ve yavaş gelişen dengeli bir yaşam vardı. Marks modern komünizmi betimlerken bundan esinlendi. Kuramsal olarak, insanlığın doğal varoluşunu koruması bu yaşama dönüşle mümkün. Ama bu gerçekci bir kuram değil. Ekolojik krize karşı getirilen bu türden bir yaşama dönüş önerileri, iyi niyetli olmakla birlikte, sorundan kaçış anlamına geliyor. Basit yeniden üretime dönmek mümkün değil, ama özgür ve yaratıcı bir toplumsal ortama eşlik edecek dengeli gelişim anlayışı geleceğin toplumunun tasarımında başlıca veriler olarak değerlendirilebilir. İnsanlık "Akıl Çağı"na yönelmek zorundadır.

(1) Ortak Geleceğimiz, Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (Brundtlant Raporu), S.21, Türkiye Çevre Sorunları Vakfı Yayını Eylül 1989

Hükümet tutarsız, dönmek isteyenler kararlı 1989 yılında, daha çok sayıda politik göçmenin yurda dönüşü bekleniyor. Kaçmaz, Karaca, Uluer, Akçam, Özlü, Ağaoğlu politik göçmenlerin dönüş koşullarına ilişkin değerlendirmelerini yaptılar. (S:12)

SİYASİ HABER VE YORUM GAZETESİ

adımlar

1 OCAK 1989 1 1500 lira

1989'DA BİR ŞEYLER DEĞİŞMELİ

Hiçe sayılan insan haklarını kazanma kararlılığı, düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün önündeki engellerin aşılması çabaları, dünyada barış ve güvenliğin egemen kılınması girişimleri 1989'un aydınlığını müjdeliyor.

Yeni bir girişim *Aziz Nesin ve Sadun Aren'in çağrılısı olarak biraraya gelen aydınlar demokrasinin gelişmesi için dayanışma konusunda bir sohbet toplantısı düzenlediler.* **(Sayfa: 4-5)**

▶ HAYDAR KUTLU: BUGÜNÜ KAZANMAK

"Kronik istikrarsızlık ortamı, otoriter polis rejiminin daha da güçlenerek sürmesi, ülkeyi bunalımdan çıkaracak güçlerin ise çürümesi anlamına gelecektir." *(Sayfa: 9)*

▶ FKÖ TEMSİLCİSİ, ABU FİRAS: "TOPRAĞIMIZ, HALKIMIZ VE HÜKÜMETİMİZ VAR."

Filistin Kurtuluş Örgütü Türkiye Temsilcisi Abu Firas, ile söyleşi; Prof. Türkkaya Ataöv'ün konuyla ilgili yorumu; Suriye Büyükelçiliği'nin Adımlar'a yaptığı açıklama. *(Sayfa: 14)*

▶ BM KÜLTÜREL GELİŞME ON YILI

UNESCO öncülüğünde gerçekleştirilen Kültürel Gelişme On Yılı, 1988-1997 yıllarını kapsıyor. Türkiye'de yeterince bilinmiyor. Yüksel Selek, Uğur Kökden ve Afşar Timuçin, konuyu Adımlar için tartıştılar. *(Sayfa: 18)*

adımlar

SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ 17 Eylül-1 Ekim 1990 Sayı 43 2500 LİRA

TÜRKİYE KOMÜNİST HAREKETİ 70 YAŞINDA

El Ele Özgürlüğe

